

A "felfedezett" helyőrség

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

Ahol a gondolatokat
elkapja nyers erejével
az érzelmek hatalmas
örvénye
magasba dobja
majd
lerántja titkos mélyébe
rettenetes játékban
születik
a vers

(Balázs F. Attila)

2024. január V. évfolyam 1. szám

5

Kovács Magda -
Jégvirág

10

Nagy Koppány
Zsolt -
Éretlenségi

13

Fülöp Antal -
Mese az álom-
paripáról

14

Kiss Bálint Béla -
Egyedül

vezérvess

Kovács András Ferenc*

Újévi vers, csak ennyi

Nincs semmi új, csak
régi köd szítál fagyott
folyón, csúszkál egy
játszi jégzilánk, pörög,
ha megrúgod, s míg
lék felé sikong – csak él,
a téli létben
ő is fénytelen, törött,
kihűlt, de titkon
lelkesült dolog: könnyed,
tömör darabka
égtükör, fölösleges
rész, földi lom, szó,
játszi jégzilánk, pörög,
szinte öröknek
hat már, elsikong – s te állsz
odább, repedt vizen jársz.

*Ezzel a versével búcsúzzunk a jelenkori
magyar irodalom kiválóságától.

Lapszámunkat Tarsai Alica alkotásaival illusztráltuk.

fordulópont

2024-ET, BOLDOGAT!

A jövő felé forduló ember megáll az évek határmezsgyéjén, a titkokkal teli ismeretlen előtt hajt fejet. A jövő felé forduló ember sokévezredes tapasztalatait cipelve néz előre, és bár ezek a tapasztalatok általában nem ösztönzik túl sok derűlátásra, mégis ott munkál benne valami, ami azt hiteti el vele, hogy jobb lesz. Akkor is, ha ez a jövő egy következő pillanat, akkor is, ha új időnek éli meg, ismeretlennek, de olyannak, ami a jó lehetőségét is magában őrzi. Akkor is, ha a jelen tényeinek semmi jó nem lehet a rövid, sőt, a hosszú-

távú következménye sem. De hát ilyen az ember! És ez jó. Amiket fentebb felsoroltunk, ha fogalmakká akarjuk desztillálni, akkor a krisztusi tanításhoz jutunk: arra, hogy bármi is történik velünk, bennünk és körülöttünk, mindig a hit, a remény belső parancsa él. Mert ilyen az ember. És ez jó. Általában minden év elején azt mondjuk: nehéz, nehezebb év jön. Aztán beleállunk, és láss csodát, túléljük, megéljük, ahogy eddig is, azért, hogy aztán év végén megint elmondjuk ugyanezeket a fé-

lelmeinket. Én azt mondom – épp ezért –, hogy legyünk derűlátók! Igaz, hogy van miből felépülni, a közelmúltunkban olyan sebeket szereztünk, amelyek nem gyógyulnak be rövid idő alatt, a járványtól a háborúig, a személyes és kollektív veszteségektől a gazdasági válságig csupa lehangelő tény áll előttünk, ha számot vetünk az utóbbi évek történéseivel. Lényeges viszont, hogy amikor a jövőt fürkesszük, hogyan látjuk meg benne önmagunkat? Azt gondolom, a legfontosabb az, hogy *legyünk* benne. Mert enélkül mit sem

ér a többi spekuláció. Azért gondolom ezt, mert ha a jövőképünk újrafogalmazását innen indítjuk, önnön egzisztenciánk lecsupaszított jövőbeli igényétől, akkor máris több okunk van az optimizmusra: újragondolhatjuk és újraértelmezhetjük, hogy milyen is legyen ez a létezés. Az új év új esélyeit. Itt lehetőség van meglátni az eddigi hibáinkat, és ezek tükrében pedig lehetőség van elvárásokat támasztani önmagunk elé. Azt is gondolom tehát, hogy ha jó elvárásokkal látjuk bele magunkat az új évbe, akkor jobb

emberek leszünk – persze, ha a vállalásainkat be is tudjuk tartani, ha ragaszkodni tudunk a jó eszmeiségéhez. És, ha ez így történik, akkor jobb lesz a világ is. Hozzáink szelídülnek a jövő titkai, oldódni fog bennünk a félelem, és közelebb kerülünk ahhoz, hogy a létezés isteni parancsát beteljesítsük. Hogy a titokból kimondható, gyümölcsöt hozó valóság váljék. Boldog új évet kívánok tehát mindannyiunknak, bort, bűzát és békességet bővíben, a méltósággal és hittel megélt élet minden örömet!

Farkas Wellmann Endre

köszöntő

EGY TELJES ÉLET

Lőrincz P. Gabriella

„Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” – így szól a kilencvenedik zsoltár 12. verse. Azt hiszem, nincs ennél fontosabb az emberi életben. S ha a bölcs szív maga az Isten félelme, akkor teljes életről beszélünk.

Minden születésnap egy ajándék, a kerek évfordulók pedig egyre különlegesebbek, ahogyan sokasodnak. Gondoljunk bele, hogy hetven szál gyertya meggyújtva micsoda pompázatos látványt nyújt, milyen hetven szál virágból egy csokor, milyen teljes számnak tűnik a hetven! Nincs ez véletlenül, hiszen az idézett igeszakasz egy korábbi versében a Szentírásban ezt olvashatjuk: „Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábava-

ló fáradtság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülnénk.” Így válik hát különlegessé a hetvenedik születésnap, így válik egészsé, teljessé az emberi élet. Szívem szerint kivétel nélkül ajánlanám ezt a zsoltárt mindenkinek, aki a hetvenedik születésnapját ünnepli, így ajánlom most Balázs F. Attilának. Önmagában, minden szócséplés nélkül ez a zsoltár az én köszöntőm.

Ám, mivel író emberről beszélünk, mégis méltatnunk kell Balázs F. Attila munkásságát. Vannak szerzők, akik műveik megírása közben senkire és semmire nem figyelnek, legyen jó papír, jó hegyes, szépen író ceruza (klaviatúra), szép kötet, s dicsőség. Balázs F. Attila nem ez a fajta szerző. Igyekszik a körülötte alkotókkal jó kapcsolatot

ápolni, a kortárs magyar irodalmat népszerűsíteni szerte a világban. Úgy hiszem, nincs túl sok olyan szerző körülötünk, aki külföldi elismerések sokaságát tudhatja magáénak, aki azon fáradozik, hogy a magyar szerzők művei minél több nyelvre lefordítva jelenjenek meg. Közben alkot, szervez, kiadót vezet, szerkeszt, s ki tudja még, mi minden fér bele ebbe a teljes életbe. Kalandos életútja Erdélyből indult, a Felvidéken át Magyarországra vezette. Versei, prózái, műfordításai, irodalomnépszerűsítő kiadványai sorra jelennek meg a világ minden táján. Úgy hiszem, ilyen izgalmas és bőséges élet ritkán adatik a Kárpát-medence szerzőinek. Újrakezd és kifelé tekint, nyit a fiatalabb generáció felé, fáradhatatlan teherbírással.

Balázs F. Attila

Kedves Attila! A hetven év egy teljes élet, még a Szentírás szerint is! De legyen az nyolcvan, vagy több! Tedd a tortára most mind a hetven gyertyát, csodáld a fényességet! Sikerekben gazdag, boldog születésnapot kívánok!

vers

Balázs F. Attila

az elsüllyedt város

hol a város melybe belepottyantam
azon a januári napon
idegenül egyforma utcák és szokatlan
utcanevék labirintusában keresem az utakat
melyek egykor a lábamhoz simultak:
Bod Péter Damjanich Kosztolányi Erkel
Martinovics Gyulai Kossuth Móricz Csokonai
Katona Mikes Kisfaludi Mikszáth Tinódi
Berzsenyi Eötvös Szigligeti Kölcsey Fadrusz
Deák Balassi – kifutottak lábunk alól
a sarkokon új utcanévtáblák a megpuffadt
városban mely már nem az enyém
Csoma Sándor szobrán borzas gerle
tolláskodik és odapiszkol ejnye
hályogot von szemére ej ej
megvakítja az örök vigyázban álló
halhatatlant haj haj
verebek és balkáni gerlek a főtéren
a fénytelen Luxorban a parkokban
új tömbházakba és itt hagyott otthonokba
rakják fészküket menj kakukkfi keresd
otthonod két hazában hazátlanul
az enyém volt egyszer ez a város mert
itt születtem gyönyörű volt és makulátlan
én emlékezem emlékezzetek ti is hogy
bocsánatot nyerjünk mert csak így lesz a miénk
az ország a hatalom és a dicsőség –

az éjszakák hűvösebbek forróbbak vágyaink
földredőlt erdők helyén makacs hajtások
jégvirág- és bürökszagot hoznak a szelek

még a vihar előtt megtisztulok hogy a dörgések
közepette amikor a villám megvilágítja arcomat
szavaim szét ne hulljanak a bizalmatlanság szirtjein –

Újság a padon

zsong a város mintha nem lenne éjfél
színkavalkád az európai váróteremben
a vastag napilapot ügyetlenül hajtogatva
belemerül a lány az olvasásba
feje felett a kupola
mint homokóra gömbje
melyből lassan peregnek
keveredve
a szavak

a digitális óra fegyelmezetten vált
a homokóra pereg tovább
halk sercegéssel derűsen
úrhajóban lehet ilyen moraj
biztonságos siklás
egyik bolygótól a másikig

elszundítottam talán
a gyűrt újság a padon
a tajtékos takarítógép
egykedvűen duruzsol
a kupolában kergetőznek a szavak
mint játékos madarak
idegen nyelven közölnek valamit
odafigyelek

talán meglátom őt is

Aznapi profil

Mint álmos állat nyújtózik
a pára kávécsészéd fölött
ilyenkor a kávé aromája
a nyár eleji virágok
és a lenyírt fű
illatával keveredik
a keserű íz a nyelvtől kiindulva
riadóztatja a sejteteket
a forró kortyok hóhullámot
generálnak
a nyelőcsőtől a gyomorszájig
a test mint kikötött hajó
ringatózik indulásig
a csendes kikötőben.
Most még te vagy
aztán
a zötykölődő villamos
siketítő zajában
beállítod aznapi
profilodat.

Történet

és akkor jöttek
összeszedték a harangokat
ágyúkat öntvén belőlük

aztán ágyúkból öntött
harangokat hoztak
néma tornyokba

és megint jöttek
összeszedvén a harangokat

aztán elfelejtették
újraönteni őket –

interjú

A CSALLÓKÖZ ÉS AZ ITT ÉLŐ EMBEREK MÚLTJA

Nagy Erika

Beszélgetés Nagy Iván etnológussal, a dunaszerdahelyi Csallóközi Múzeum igazgatójával

Nagy Iván

Nagy Iván mellett, hogy 2019-től igazgatja a múzeumot, hangszeres népzenevel, a folklorisztika különböző ágaival is foglalkozik. Csaknem tíz évig a Csallóközi Táncegyüttesben tevékenykedett, és több mint húsz éve a Pántlika Zenekarban cimbalmon és dudán játszik. 1999-től a dunaszerdahelyi Művészeti Alapiskola alkalmazottjaként a Dunaág Néptáncműhely munkájából is kiveszi a részét. A Pátria Rádióban több éven keresztül dolgozott néprajzi szerkesztőként. Etnológusként két önálló kötetet és számos szacikket publikált, és publikál a mai napig.

– Mennyire volt mozgalmas a 2023-as év a múzeum életében?

– Ha azt mondom, hogy mozgalmas volt, nem fedí a valóságot. Nagyon-nagyon mozgalmas volt. Egyrészt azért, mert végre beindult a covid-járvány óta húzódó múzeumi pedagógiai programunk. Számos iskolából jöttek már hozzánk eddig is a múzeumba, és reményeink szerint továbbiak is követik őket. Ez az összetett program a Tündér Ilona történetre alapul, és a Csallóköz ismerője, a neves Marcell Béla kutatásaira épül. Összeállítottuk az eredeti Tündér Ilona történetét, s a hagyományos meséléshez foglalkozások társulnak, a tárlatvezetés is ezen a szemüvegen keresztül zajlik. Különböző játékokkal párosul, mint például az aranymosás, versenyek, s a többi. Ezek a játékok mind Tündér Ilonához köthetők. Másrészt azért

volt mozgalmas a 2023-as év, mert lefoglalt minket az építkezés is. 2022 októberében kezdtük el, és most karácsony előtt hivatalosan is befejeztük. Egy olyan épületről beszélünk, amelyik eddig is ott állt, de nem felelt meg a tűzbiztonsági előírásoknak. Bár javasolták a bontást is, én egy átépítési javaslattal álltam a fenntartónk, Nagyszombat megye képviselő-testülete elé, amit ők elfogadtak, támogatnak. A műemlékvédők is közbeszóltak, javaslatukra lesúlyllyesztettük az épületet, majd ráépítettünk egy emeletet. Ennek köszönhetően most oda helyezzük ki az irodáinkat, így a múzeumban felszabadul egy újabb kiállítási tér.

– Mivel töltitek meg ezt a tereket?

– Rengeteg téma van, melyeket szeretnénk megvalósítani, az akadály elhárult, mert már van elegendő terünk is hozzá. Egyik téma például a dunaszerdahelyi zsidóság története, ezt szeretnénk bemutatni az egyik legnagyobb helyiségben. A csallóközi híres nemesi családok történetének feldolgozása is tervben van, ahogy az eddig még soha be nem mutatott szocializmus időszaka is. Ezeken kívül számos érdekes téma van a tarsolyunkban, mint például a Csallóközben megváltozott gazdálkodás, állattartás, földművelés, a talajvizes, mocsaras, erdős területek, vagyis a körülbelül ezer év alatt lezajló változások.

– A múzeum mellett működő kiállítási csarnokban is rendszeresen zajlik az élet.

– Igen, van galériánk is, ahol minden évben átlagosan 12 kiállítást rendezünk. A Grendel Lajos születésének 75., illetve halálának 5. évfordulója alkalmából meghirdetett képzőművészeti pályázatra érkezett pályaművekből rendezett nagyszabású kiállítás a Magyar Szépművészeti Egyesület, a Szlovákiai Magyar Írók Társasága, a Nagyszombati Kerületi Önkormányzat és a Csallóközi Múzeum közös szervezése volt 2023 októberében. A zsűri a döntéshozatalnál a képzőművészeti szempontok mellett figyelembe vette az irodalomtörténeti szempontokat is, tavaly júniusban, itt a múzeumban volt az értékelés első fordulója. Tőzsér Árpád Kossuth- és József Attila-díjas költő volt a pályázat védnöke, a zsűri tagjai pedig Tóth László József Attila-díjas író, költő, Szunyogh László Ferenczy Béni-díjas szobrászművész, Novotny Tihamér művészeti író, szerkesztő, a családot Grendel Ágota képviselte, a projekt művészeti menedzserre pedig Miglinczi Éva művészettörténész volt. A Nyugat-szlovákiai Képzőművészek Szövetségének a kiállítása is érdekesnek és izgalmasnak bizonyult. A magas színvonalú tárlat egyike a leglátogatottabb kiállításoknak.

– Milyen a látogatottsága a múzeumnak, galériának?

– A csoportokon kívül jönnek látogatók egyénileg, számos iskola is érdeklődik irántunk. A múzeumban tizenegyen dolgozunk, és mindannyian arra törekszünk, hogy az érdeklődők elégedetten távozzanak. Turistákból nincs hiány Dunaszerdahelyen, jönnek a fürdőből is a vendégek, valamint beléptünk a Csallóköz Területi Idegenforgalmi Szövetségbe, így nagy valószínűséggel tovább növekszik majd a múzeum látogatottsága. A galériában számos rendezvényt is szervezünk, könyvbemutatókat, társadalmi kérdéseket feszegető beszélgetéseket, vitáesteket. Ezek is nagyon fontosak, mert fontos minden rendezvény, amelyben megmutatkozhatunk a nagyközönség előtt.

– Rendkívül komoly év előtt álltok. 2024-ben mik a terveitek?

– Mivel átépítettük a raktárt, ezért kiürítettük és átvittünk mindent egy szomszédos helyiségbe, most pedig mindent vissza kell szállítanunk. Tizenegyezer tárgyról van szó,

úgyhogy komoly munkát igényel. Egy teljesen új könyvtárat is ki kell építenünk, majd fel kell töltenünk a meglévő könyvekkel. Törvényből adódó kötelességünk, hogy háromévente leltárt készítsünk. Még nem lenne itt az ideje, de mivel most minden egyes tárgyat kézbe fogunk, azzal a leltárt is elkészítjük. Modern, lokális hálózatot építünk ki, aminek köszönhetően a múzeummal kapcsolatos minden adat áttekinthetőbbé vált, tudjuk, mi hol található a polcokon. 2024-ben hatvanéves lesz a múzeum. Készülünk megünnepelni ezt a jubileumot, ekkor adjuk majd át az új raktárépületet is, valamikor áprilisban vagy májusban.

– A sok elfoglaltság mellett jut idő könyv vagy cikkek írására?

– Azóta, hogy én igazgatom a múzeumot, van egy saját kiadványunk, ugyanis minden évben megjelentetjük a Múzeumi Híradót. Elsősorban az alkalmazottak publikálnak a Híradóban, de komoly tekintélyű egyetemi tanárok is. Én magam ebben az évben Nemeshodos település néprajzához gyűjtöttem adatokat, ezt publikáltam benne. Rengeteg tevékenységünk mellett fontosnak tartjuk a tudományos tevékenységet is. Mostanában, mivel kevés az időm, többnyire csak a naplómát írom, amit majd egyszer szeretnék kiadatni.

Tarcsi Alica alkotása

regényrészlet

FELJEGYZÉSEK, KÖRÜLMÉNYEK, MEGFONTOLÁSOK

Tóth László

Önéletrajz – külnézetből (részlet)

„Az öregségnek egy ajándéka van. Vissza tudsz nézni.”
(Temesi Ferenc)

A Diákélet és környéke

Másodikos középiskolás korában indította és szerkesztette T. – osztálytársával és testi-lelki jó barátjával, Vrábel Sándorral – a Diákélet c. komáromi diáklapot. Hogy hány száma jelen(hetet)t meg, arra már nincs adat, s nem is valószínű, hogy bármi is előkerül(het) még a lappal kapcsolatban az azóta eltelt idők súlyos tömbjei alól. Így hát amire most ennek egykori meglétét illetően – T. kusza összevisszasággal készült napló- és egyéb feljegyzéseinek, leveleinek s napjai afféle, Déry Tibor-i „hordalékainak” egyberendezőjeként, feldolgozójaként – támaszkodhatok, az, hogy még Szőke József *Ki kicsoda Prágától Kassáig?* lexikonának lapbibliográfiájába is bekerült 1966-os megjelenéssel.¹ De hol volt akkor még a számítógép, s hol a különböző szövegszerkesztő programok és nyomtatók, házi nyomdák?! Így a kezdetleges, stencilezős eljárással sokszorosított, s mindenféle hivatal hétepcséses engedélyeivel felszerelt Diákélet feltehetően bárgyúnál is bárgyúbb cikkekcsékből, tudósításkékből, okoskodásokból, viccecskékből álló – Sanyival összeszedett, összetákoltt – anyagát is T. maga pötyögtette le tíz újjából kettőt használva iskolájuk tanárijának valamelyik írógépmonstrumán az e célból használt hártypapírra, s már vitték is a Nádor – bocsnát, akkori-ban épp a helybeli kommunista munkásvezér, Steiner Gábor nevét viselő – utca végén levő, egykori hegedűtanára, Krizsán tanár úrék családi házában túli Járási Úttörőházba, ahol aztán a marcellházi M. testvérek valamelyikének felügyeletével, nyakig spirituszosan – aminek szagát még órák múlva is érezni lehetett rajtuk – kinyomtatták mind a nem tudni már hány példányt. Az anyaggyűjtésben az elsős Cs. A. segítette még őket – magas, fekete, szorgalmas lány volt, tetszett is T.-nek istentelenül, de K. N. nevű életművész barátja őt is elhappolta előle, noha kapcsolatuk-házasságuk csak addig tartott, míg A. szült neki két gyereket, miután N. sietve odébb is állt, s ment a következőhöz...

Illetve, némileg korrigálva még a fentiekben, T. à la, ahogy azt Mórlicka elképzel, minden előképzettség és gyakorlat

nélküli, ki tudja, milyen isteni sugallathoz (vagy tréfához?) igazodó Diákélet-beli ténykedésének maradt még egy máig kézzelfogható nyoma: egy 1966. április 29-én kelt, szép magyar nyelven, gondosan fogalmazott, mives betűkkel papírra rótt kézírásos levél Jožo Nižnánsky szlovák írótól, *A szerelem kútja* című hajdani, magyarrá is lefordított bestseller szerzőjétől, melyben a vele készített interjút köszöni meg T.-nek. Aki, mondta volt egyszer nekem, mielőtt végleg rászánta volna magát, hogy interjút készít a Komáromba készülő szlovák íróval, a biztonság kedvéért még elszaladt falujuk Kurucz Lujza nevű tanítónőjéhez, aki-ről tudott volt, hogy mindenféle s mindenfelé tudósításai jelennek meg a szlovákiai magyar lapokban, hogy megkérdezze tőle: hogyan is kell interjút készíteni. Aki azután ilyképpen igazította el őt: „Kérdéseket kell feltenni. Aztán leírni az illető válaszait.” Ezek után csoda-e, ha T. – miután elküldte élete legelső interjúalanyának a Diákéletet – minimum diadalittasan olvasta a NAGY szlovák író köszönőlevelét, melyben bevallja, hogy fél évszázaddal korábban ő is egy hasonló diáklapot szerkesztett, miközben nemkülönben hasonló nehézségekkel küszködött, mint amelyekre esetükben a Diákéletből is következtetni lehet. Melynek elküldött példánya kifejezett örömeire szolgált és visszahozta a maga diákkorát, a kiadvány *Író az olvasók között* című írása pedig – T.-t bizonyára mint ha hájjal kengették volna e szavak olvastán – kifejezetten „újságírói tehetségre” vall.

A regényt egyébként akkorra már T. is olvasta, hisz az előző évben magyarul is megjelent (8800 példányban!) Nagy Erzsébet fordításában, és megtalálta pedagógus szülei könyvtárában. S mondanom sem kell, mennyire megragadta romantikára akkor még igen fogékony, serdülő képzeletét az Ibrahim ruméliai pasa lánya, azaz a Szapolyai (Zápolya) István által foglyul ejtett Fátima legendás szerelmének története Omar béggel, aki a magas sziklán meredező trencsényi vár hatalmas ura parancsára egyedül azzal válthatta ki menyasszonyát a fogságból, ha embereivel kutat ás a várudvarba. Ami – kiállva a próbát – végül az 1111. napon sikerült is neki, s miután Szapolyai állta a szavát, a török, Mikszáth Kálmán szerint, azzal búcsúzott tőle: „Vized

már van... de szíved nincs.” (Ez azonban szóban forgó írónknál nem hangzik el.) Az 1903-as, bresztoványi születésű, majd Zavarón és Szatmárnémetiben nevelkedett, később Szentgyörgyön és Nagyszombatban iskolába járt Nižnánsky egyébként azokhoz az 1918-as államfordulatig multikulturális szellemben nevelkedett, művelt, már gyermekkorukban több nyelvet és kultúrát elsajátított szlovák írókhoz tartozott (gondoljunk további kortársaira: Ján Smrekre, Emil Boleslav Lukácsra vagy Valentín Beniakra is – valamennyien irodalmunk, költészetünk magyarul közel anyanyelvi szinten beszélő fordítói), akik a történelemtől végül az első Csehszlovák Köztársaság önálló szlovák kultúrájának, irodalmának, szellemi életének kiépítését és kiteljesítését kapták feladatul. Nižnánskyt, aki az oroszokon, németeken és francián kívül természetesen magyar irodalmat is fordított (Gárdonyit és Heltait például), bizonyos értelemben akár a szlovák Passuthnak is nevezhetnénk, azzal, hogy népszerű történelmi regényei általában a magyar – vagy közös magyar–szlovák? – történelemből merítették a témájukat (regényt írt például Báthory Erzsébetéről, Benyovszky Móricról – ebből film is készült, Bosnyák Zsófiáról, másokról). Komáromi olvasóival az író 1966 tavaszán – a márciusi könyvhónap alkalmából – találkozott, s erre a Szent András-templom melletti, egykor a magyar művelődés jelesei: Pray György, Baróti Szabó Dávid, Czuczor Gergely, Révay Miklós és mások otthonául is szolgáló volt bencés rendház valamelyik termében került sor (utóbbiról azonban komáromi középiskolás korának szocialista iskolarendszerében T. természetesen nem tanulhatott, akinek diákkorában az a hajógyár szaktanintézetének, azaz inasiskolájának diákothona volt). Könnyen elképzelhető azonban, hogy T. – a már hatvanon túli írónak alig tizenöt-tizenhat évesen feltett – kérdései milyen bárgyúk (naivak), illetve közhelyesek lehettek (mely tekintetben már maga az interjú címe is eléggé árulkodó: *Író az olvasók között*), s az is érdekes lehetne, hogy milyen *tekenyarkart* mondatokba erőszakolta bele a megkérdezett válaszait.

Mindenesetre a nemzete akkori irodalmában meglehetősen tekintélynek számító író végtelenül udvarias, mintaszerű levélben válaszolt nála

Tarcsi Alica alkotása

negyvenhat évvel fiatalabb, pályakezdő, élete első interjút éppen vele elkövető „fiatal kollégájának”, akinek egészen biztos, hogy másképp is alakul(hatott)t volna a pályája, ha azok, akiket kezdetlegességeivel felkeresni bátorkodott, rögtön a kezdet kezdetétől – akár a nevezett szlovák író e levelétől – nem méltatják biztató figyelmükre, és közömbösek maradnak iránta (tudatlan és hiányos műveltségű, pallérozatlan ízlésű pályakezdő iránt). Akiben hol az önbizalma, hol szégyenlősségben is megnyilvánuló kisebbségi érzése kerekedett felül, amit viszont gyakran magamutogató szerepjátékaival igyekezett palástolni. Szó, mi szó, akarva sem választhatta volna meg jobban élete legelső interjúalanyát, ami talán szintén hozzájárulhatott, hogy később éppen az interjú lett az egyik legfontosabb és legkomolyabban művelt publicisztikai-irodalmi műfaja, amit három nagyobb szabású beszélgetőkönyvén s az ezekből készült válogatáson kívül számos, a lapokban elszórtan megjelent, talán további két-három lehetséges interjúkötetnyi anyagot is kitevő interjúja is bizonyíthat. Nem sokkal később pedig már az akkori gyermekkorát élő magyar pop egyik korai ikonjával, Szécsi Pállal interjúzott (amit az Új Ifjúság szerkesztője „elégé felszínesnek” talált, és közlése előtt meg is húzta valamelyest), amikor Szécsi 1967 szeptemberében épp T. falujában: Izsán, a Fő utcai egykori Bulajcsik porta istállójából (át)é-

pített kultúrházban haknizott Dobos Attilával, Mary Zsuzsával és Fenyvesi Gabival, akikre azonban magabizó ifjú újdonszunknak már nem jutott ideje (vagy inkább nekik órá?). Csak érdekességeként említve itt, hogy a műfaj kedvelésében – minden-lében-sok-kanál pályaköszöntő, bohó pennaforogatóként – T. ez időben odáig merészkedett, hogy még halottakkal is készített „beszélgetéseket” az Új Ifjúság számára... No persze, nem kell megijedni, nem valami átszellemült asztaltáncoltatóként, hanem amolyan „imaginárius interjúkat”, írói tanoncvelei afféle iskolai dolgozataiként: Babits Mihálylyal meg Füst Milánnal például, akiknek „föltette” a Nižnánskynak szegezetteknel nem kevésbé bugyuta kérdéseit, majd megkereste életművükben a rájuk adható válaszaikat. S noha azóta T. velem együtt már maga is régóta jókat derül illetén nekibuzdulásain, az ötlete ma sem tartható teljesen elvetendőnek vagy elcsépeltnek (legalábbis nem tudok előzményéről, még ha kétségtelenül lehetne is illet találni, s azóta sem találkoztam ilyen vállalkozásokkal). Mindemellett az is megnyugtatónak tűnik, hogy ekkorra már – „interjúalanyait” szemlélve – vitathatatlanul jó irányt vett az ízlése is.

¹ Ha ez egyáltalán annak nevezhető, hisz ennek is csupán T. vagy negyedszázaddal későbbi adatközlése volt az alapja...

emlékek

JÉGVIRÁG

Máig hálás vagyok Teremtőmnek, hogy pont ide helyezte életem bölcsőjét, ezek közé az erdők borította dombok, zöldellő rétek, vízmosások szaggatta ugarok, vadvirág illatú legelők s mezők közé, ide Gömörbe. Ide, ahol minden kelléke adott volt a boldog gyermekornak. Gyönyörű természet, korlátlan szabadság, se vége, se hossza bolyongások a határban, kincskeresések a vízmosások mélyén, reménykedve, arany után kutatva a tavaszi hóolvadások és nyári felhőszakadások utáni, hegyekből lezúduló áradat üledékében. Vagy fejvesztett menekülés a felbolygatott darazsak elől, egyenest bele a Turóc-patakba, nyomunkban a dühös rajjal. Fürdőzések, rákászás, halászás, libapásztorkodás a tarlókon a halványuló hajnali csillagok alatt. Miközben az idő szinte megállni látszott felettünk, lassan araszolva az ősz felé, hogy bevezessen bennünket a színek paradicsomába, a hűvösödő, de friss, üde reggelekbe, az utolsó, egyre rövidülő erdei sétákra, amire már csak a legbátrabbak mertek vállalkozni az erdő mélyéről előkúszó sejtelmes homály és gyanús csend miatt.

Itt minden napnak, évszaknak megvolt a maga varázsa. Volt tavaszi, nyári, őszi és téli varázslat. S mind közül a téli volt a legkülönösebb, semmihez nem fogható. Az első háromnak voltak rokonvonásaik, ám a tél nem a folytatásuk volt, hanem egyedülálló és magányos. Áhítatos várakozás előzte meg az érkezését. Az öregek csontjai erősebben hasogattak, az erdők, mezők vadjainak odúi, búvóhelyei körül szorgoskodtak, s az emberek tűzifát halmoztak fel az udvarok végében, szemlét tartottak a háziál-

latok sorában és valamennyit a helyükre terelték. Így volt ez régen, gyerekkoromban, amikor még éltek a falusi hagyományok, s mi azokhoz igazítottuk életünk folyását.

Akkoriban így vártuk a telet. S a tél meg is érkezett. Apró késésekkel, de mindig megjött. A fehér szépség, a koronás király! Uralkodó volt, leigázó és felemelő. Mindig más belépővel érkezett. Olykor úgy robbant be hozzánk, mint egy őrzöngő vén király, haját, szakállát bőszén tépve, mély orgonahangon bömbölve, átkozódva, zúgó szélvihart gerjesztve, hogy csak nyögtek és recsegték erejétől a temető vén fái a falu fölött. Máskor meg észrevétlenül jött. Egyszer csak ott volt egy reggelen, megdermesztve a földet, befagyasztva a vizeket, zúzmarába öltöztetve a fákat, háztetőket, a barna mezőket, jégvirágokkal díszítve az ablakokat. És lehullott az első hó, hirtelen minden elcsendesedett, szeliden borultak össze a szűzi fehérbe öltözött fák. Az erdők közelebb jöttek a faluhoz, ahol a megilletődött csendben csak a kéményekből felszálló füst jelezte az életet. Mindaddig, amíg vidáman viháncolva el nem leptük mi, izgatott, boldog gyerekek az udvarokat, domboldalakat. Húztuk, nyúztuk a szánkókat a tapadó friss hóban, belehemperegtünk, ízlelgettük. Képtelenek voltunk eltelni vele, és máris vártuk a következő hóesést. És az jött menetrendszerűen, gyűlt a kertekben, udvarokban, szinte átcsondult a kerítéseken. És jöttek könnyörtelen zimankók, amikor bent kellett kuksolnunk a melegen.

– Hogyan lesznek a jégvirágok? – kérdeztem édesanyámtól egy különösen vadul tombo-

ló viharos délelőtt, amikor még az ablakon sem lehetett kilátni a finom csipkézettű, bonyolult, kibogozhatatlanul összefonódott indák sűrűjén át. Furcsa, nem e világi fényben úszott a konyhánk, talán a mintázatba szótt jég lelkétől.

– Azt csak a Jégtündér tudja – válaszolta kapásból édesanyám, a nagy mesélő. Nekünk mindenre voltak tündéreink. Tündérek hada nyüzsgött körülöttünk, hogy alkalomadtán segítsenek, megvédjenek bennünket. Akkori gyermeki értelmemmel nem fogtam fel, nem láttam a felszín alatt sötétlő nehézségeket. Anyám mindent elkövetett, hogy ne is lássam. Sem én, sem a testvéreim. Azért volt a sok mese és a tündérhad.

Januárban, amikor javában ropogott a fagy, mi is levágtuk a disznónkat. Ez a hónap volt a disznóölések, disznótorok ideje a faluban. Szüleim nagyon készültek. Előző este anyám a sógornőivel, nővérével és néhány vidám szomszédasszony-nal vöröshagymát, fokhagymát pucolt, majd összekészítették a fűszereket, fazekakat, tálakat, kondérokot. Teknőket kölcsönöztek vagy hozattak vissza más rokonoktól, ismerősektől. Egyet hurkamosásra, egyet a szalonna, oldalas és sonkák besózásához. Apám kijelölte a segítőt, akik majd erősen tartják a szegény állatot, amíg ő leszúrja. Egyetlen döféssel, a híres bajonettel, amit vászonba csavarva a duplafenekű ebédlőasztalban rejtettek előlünk. Félelmetes szűrőeszköz volt. Apám soha senkinek nem adta a kezébe. A vidám sürgés-forgástól én egyre szomorúbb lettem, sajnáltam a disznónkat, és éjszaka azon töprengtem, hová tud-

nám elszöktetni. Mesebeli erdei házikóról vizionáltam, ahol mi ketten szépen elrejtőzhetnénk a világ és a bajonett elől. Reggel a halk neszezésekre a húgommal máris párnákat, dunnát csavartunk a fejünkre, és halálra válva próbáltuk nem meghallani a fájdalmas sikolyt, ami apám ügyességének köszönhetően rövid volt és egyszerű. A húgom bátorzkodott ki elsőnek az udvarra. Valamivel később, amikor a sejtelmesen derengő jégvirágokon át megláttam a fellobogó örömtüzet, amit mint egy pogány szertartáson a leölt állat körül csoportosulókat tápláltak szalmával (perzselték a disznót), én is bátorságot vettem magamon, és kimentem. Amikor megpillantottam egykori disznónkat az udvar közepén az ólajtón feküdve, idegenül és felismerhetetlenül, elmúlt a szívfájdalmam, és a többi, vérrel kevert, fekete hólatyakban bámészkodó gyerekekkel együtt ugráltam a felfelé kanyargó tüzes pernyék után. De azok elérhetetlenek voltak, lobbantak egyet a fejünk felett, s feketén hullottak vissza, körös-körül hosszú időre bemocskolva a fehér havat.

Később kezdtünk terhükre lenni a sürgő-forgó felnőtteknek, főleg az asszonyok voltak türelmetlenek – „mindenütt láb alatt vagytok” –, és elküldtek. Miután meguntuk az innen oda, onnan ide üldöztetést, a havas udvarra menekültünk, s addig szánkóztunk, amíg a holdfényben meg nem láttuk a mulatókat, ahogy befordulnak a kapunkon. Ennek a szokásnak nem ismerem az eredetét és jelentését, de disznótor idején mindig megjelentek, bekormozott arccal, vagy valami csúf álarcban, öreg, rongyos koldusnak vagy cigányasszony-

nak öltözve, és egy kis kóstolót kunyeráltak. Ez mindig jó mókának bizonyult. A mulatozók fiatal rokon lányok voltak, és amikor a jó gömöri szilvóriumtól, amit apám egyre sűrűbben öntögetett a férfiaknak – hiába nézegetett anyám figyelmeztetően feléje –, kissé felforrósodott a hangulat, alaposan megviccelték őket, s azok sikongatásokkal jelezték, hogy nincs ellenükre a móka.

Végül eljutottunk a disznóölés fénypontjához, a vacsorához, a torhoz. Alig ismertem rá a sebtében átrendezett konyhánkra, középen egy hosszú asztallal, annyi székekkel, amennyi nekünk nem is volt. A szomszédok hordták össze, de szükség is volt rá, mert se vége, se hossza nem volt a sorakozó vacsoravendégeknek. Rokonoknak, barátoknak, szomszédoknak. Ez így ment akkoriban Gömörben. Megosztottuk egymással az örömeinket s földi javainkat egyaránt. Bőségesen került az asztalra mindenből, ami akkoriban szokásban volt. Májgaluska-leves, főthús-halmok, töltött káposzta, pecsenye, sült kolbász és hurka. Jó rokonaink, barátaink és szomszédaink pedig nem kínáltatták magukat, ettek és poharazgattak vidám anekdotázások közepette. Később áttértek a furcsa, talán soha meg nem történt kalandok mesélésére. Nagy részüket már kívülről fűjtük, de azért áhítattal és tisztelettel hallgattuk. Jó volt a finom ételekkel eltelt boldog rokonok körében ellazulni, s látni, hogy anyám sem érzi szükségét a tündérhadnak. Csak mikor kikísérte az utolsó vendéget is, dőlt fáradtan az ajtófélfának.

– Hála Istennek, mind elmentek! – s nem tudom, kinek vagy minek szólt a sóhaja.

vers

Motesiczky Gábor

Rondó

(közép/kori önmagamról)

Kinek a lelke patyolattiszta
Szégyene serlegét fenéig issza
Mint bárányfelhőt fújja a szél
S nem sérti már a csúf beszéd
Nevetve hallgat és ésszel él

Voltam már jó és a falu rossza
Szájára vett hát mind aki fél
Kinek a lelke patyolattiszta
Nevetve hallgat és ésszel él

Mint bárányfelhőt fújja a szél
Ki szerelem szavától pirulva fél

Nem élhet immár oda meg vissza
Szégyene serlegét fenéig issza
S nem sérti már a csúf beszéd

Mintha

A szépség mércéje
egy-egy aprócska hiba
Piciny szeplőcskék
mint életesszencia
Szemek fényes tükre
ahogy elvarázsolva
lesnek a holdba
Szélhárfában suttagó fuvola
a szerelem ölen csücsörítve
zokogva és kitárulkozva
Mintha csak ünnep lenne
Mintha még ünnep volna

Semmit sem hagyva
se mára
se holnapra
Mintha mindig tegnap volna

Már megint

Megint utazni készülődöm
Mindig eljön a napja
Napsugárban bóbiskol
a bérházak kalapja
Ezen az örök őszen

Ahogy a semmi tükre mögé rejtőzöm
egy ellopott pillanatra
Ahogy fáj a búcsú mindent felvillantva
A visszakérdezésekkel úgysem törődöm
Elidőzöm szolgásgom fölött lamentálva
Felrántom kitaposott csizmámat mezítlábra

köszöntő

UNIVERZÁLIS ÉHSÉG

Kopriva Nikolett

Krasznahorkai László egyik interjújában azt nyilatkozta, gyermekkorában gyakran részesült megrovásban, amiért kiszínezte, elnagyolta, megváltoztatta az igazságot. Végül rájött, a valóság olyan, mint isten – meggyőződésünk, hogy van, de a bizonyosságban még sosem jelent meg. Így határozta el, hogy foglalkozásszerű „szélhámós” lesz, mert – akárcsak a valóságról bármit bizonyosan kijelenteni – az írás szélhámosság.

Nem akármilyen szélhámossal van dolga az olvasónak. A 70. életévét töltő, nemzetközileg is elismert, számos rangos irodalmi díjjal (többek között József Attila-, Kossuth-, Prima Primissima, Libri-, Nemzetközi Könyvdíjjal) kitüntetett szerző 1985-ben jelentkezett első, *Sátántangó* című regényével. Ezt számos elbeszélés és regény követte, melyek meghozták számára a világsikert. Az *ellenállás me-*

lankóliája (1989), melyből Tarr Béla *Werckmeister harmóniák* címen forgatott filmet, például elnyerte 1993-ban, Németországban, az év legjobb könyvének járó díjat. Ám hogy egy érdekesebb elismerésről is számot adjunk, 2020-ban az év legfontosabb mondatának járó díját is ő nyerte a görög Literature irodalmi újságtól.

Valami kiveszett a világból. Ez adja Krasznahorkai munkásságának alaphangját. A *Sátántangó* helyszíne egy hanyatlásnak indult telep, ahol semmittevésükben, várakozásukban az emberek is egyre inkább hanyatlanak, egymásban sem bízhatnak. Az *ellenállás melankóliája* a semmi közepén, egy alföldi kisvárosban játszódik (érdekességképp elárulhatjuk, a filmet Baján forgatták), ahova vándorcirkusz érkezik. Az attrakciók hatására az emberek egymás ellen fordulnak, felbomlik a rend,

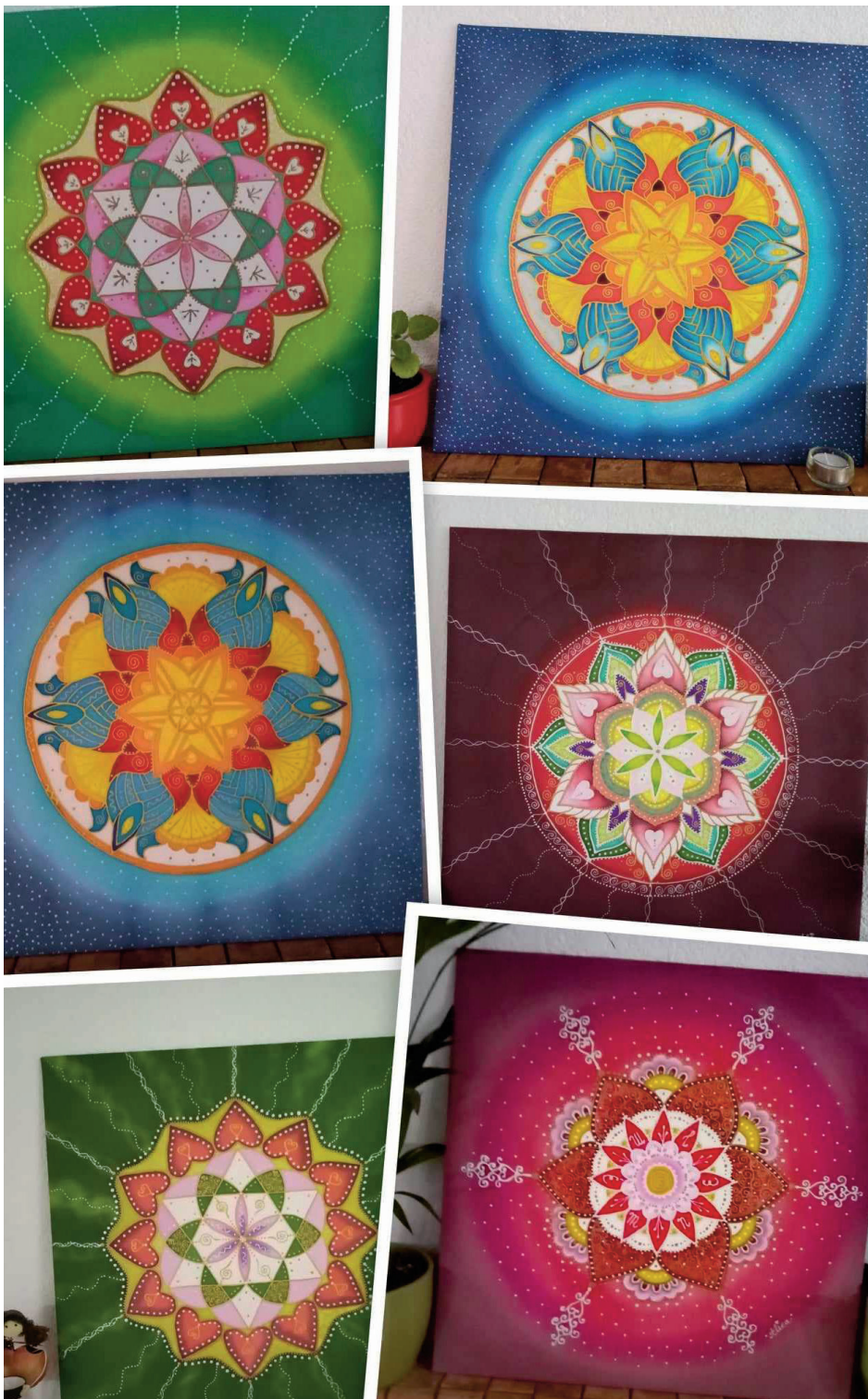
helyét a diktatúra veszi át. A *Seiobo járt odalent* minden fejezete egy-egy műalkotás köré épül, elemi hatást gyakorolnak a kötet szereplőire, csodálják őket, révületbe esnek tőlük. Ám a reménytelenség, elsilányulás ide is beférkőzik: felmerül a kérdés, van-e még szüksége a jelenvaló világnak műalkotásokra, s az általuk nyújtott megfoghatatlan birodalomra? Egyáltalán – szépségre? „*Olyan világból jön, ahol az örök éhség az úr, ezért aztán az ő esetében a tény, hogy vadászik, azt jelenti, hogy részt vesz az általános vadászatban, (...) a vadászat kimeríthetetlen-ségében áll tehát ő maga is, oda van kényszerítve a célba, hogy vadásszon, mert így és csak ezen a módon juthat táplálékához ebben az örök éhségben, az univerzális, a mindenkire kiterjedő, kötelező vadászatban tehát*” (*Seiobo járt odalent*)

Krasznahorkai László

Nem véletlen, hogy a Krasznahorkai László által megteremtett világokban az otthontalanság érzése az alapélmény. A szerző Márait idéző hévvel vall egy interjúban arról, hogy

a magaskultúra mára kiveszett – új korszak kezdődött, melyben Van Gogh képeit kulcstartókon árusítják, Homéroszról pedig képregény lett.

Tarcsi Alica alkotása

vers

Szabó Zoltán Attila

P. S. (Petőfi-puzzle)

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Higyetek nekem ti, akik
Fáradotok kincsekér:
A föld minden gyémántjánál
Egy pár szép szem többet ér.

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Az én torkom álló malom
Úgy öröl, ha meglocsolom.
Mohács, Mohács!... tarka lepke.
Tele palack a kezembe’.

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Dicsőséges nagyurak, hát
Hogy vagytok?
Viszket-e ugy kicsit a
Nyakatok?

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

És hátrább, hallják kendtek!
Jobban becsüljük kendteket,
Ha nem szemtelenkednek.

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Egy hangszer életem;
A szögre föltegyem?
Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Kicsapott a folyó,
Vízben úszik a táj.
Túl a vizen lakol,
Édes rózsám, ne várj.

Hej cigányok, itt az ablak:
Most a leges-legvígabbat!

Tudom még, hogyne tudnám?
Habár régen vala,
Az órát, hol kigyúladt
Szerelmem hajnala.

Hej cigányok,
Tizenkettőt ütött az óra,
Szaporán.
Ma jókor van, holnap késő
Lesz talán.

Felhasznált versek:
A faluban utcahosszat
A szerelem
Tizenkettőt ütött az óra...
Az én torkom álló malom...
Miért kísérsz...
Fekete-piros dal
Dicsőséges nagyurak...
Költő lenni vagy nem lenni
Nemzeti dal
Kicsapott a folyó
A konzervatívok
Ti akácfák e kertben

könyv

AZ ÉLET NEHÉZ, FURCSA JÁTÉK

Nagy Erika keresve sem találhatott volna kifejezőbb címet beszélgető/beszélgető-kötetnek, hiszen a hús kiválasztott beszélgetőtársat az írás ugyan-csak szubtilis szála köti össze, miközben társadalmi helyzetük, világnézetük s főleg az olvasónak szóló üzenetük változatossága meglehetősen színes és sokrétű befogadó gondolatokat szül.

Ha a mű fölött szemlét kívánunk tartani (a latin recensere

igenév magyar megfelelője a szemlét tartani), elsősorban Nagy Erika nyitottságát kell megemlíteni. Elfogultság nélkül szólítja meg irodalmunk kiváló képviselőit, s kérdéseivel lehetőséget ad a közvetlen, őszinte megnyilvánulásra. Alapos felkészültségének köszönhetően kérdései a megszólított alkotók lényeges műveire és sorsukat meghatározó döntéseikre vonatkoznak, ugyanakkor teret adnak a hivatalos

nyilatkozatokban nem szereplő életjelenetek felfedésére is.

Az ilyesfajta (meglehetősen gyéren megjelenő) beszélgető-köteteknek épp az adja meg az izgalmát, érdekességét, hogy a már ismert történetek mellett olyan – olykor vallomással felérő – ismeretek „megszelöltetésére” is sor kerül, amelyek csak itt és ebben a formában jelennek meg.

A szerző jól felépített kérdés-konstrukcióival s az irodalom önmagára való utalásaival segíti az olvasót abban, hogy a beszélgetések témáiban mélyebbre hatolhasson, s jobban megértse, felfedezze a történelmi és társadalmi összefüggéseket, átfedéseket, hiszen nemzeti öntudatunk egyik alapja épp az irodalom által rögzített történelmi emlékezet.

A beszélgetések során értékes személyiségek izgalmas gondolataival szembesülünk, s mivel rövid recenzióról, ismertetésről van szó, csak pár idézet erejéig merüljünk el a könyvben. Szeberényi Zoltán megállapodott, megfontolt üzenetében nemcsak az irodalom céljára, avagy céltalanságára utal, hanem hasznos, megkehlhetetlen üzenetet is megfogalmaz, amikor azt állítja: „Én nem hiszek a minden cél nélküli irodalomban. Szilárd meggyőződése (vagy rögeszmém?), hogy az irodalom nem öncélú tevékenység, nem pusztán a »lélek fényűzése«, a kisebbségi helyzetben különösen nem az. Az alkotó szándékától függően az esztétikai-művészeti hatás mellett erősítheti a kisebbségi sorban élők identitását, helyzetűdatát, mélyít-

heti önismeretüket, fejlesztheti öntudatukat, lassíthatja asszimilációjukat, a kérlelhetetlen lemorzsolódást.”

Nemzeti emlékezetünk kiegészítőjeként szolgál Dunajszky Géza figyelmeztetésnek, felhívásnak is beillő gondolata: „A mai napig háborús bűnösnek tartott felvidéki magyarság pedig ezekből szerezhethet bizonyítékokat, dokumentumokat és információkat arról, hogy nem mi voltunk s vagyunk háborús bűnösök, hanem a bűnökkel minket rágalmozók követtek el ellenünk elvülhetetlen háborús bűnöket, amiért a mai napig nem kértek bocsánatot.”

Ám a kíváncsi olvasó egészen biztosan örömmel olvas a megszólaltatott írók élettörténeteiről, terveiről és büszkeségre okot adó, készülő műveikről. Megtudhatjuk tehát, hogy Lacza Tihamér mely könyveire a legbüszkébb, hogy Szarka Tamás melyik zeneszerző műveit „gyúrte” napi nyolc-tizenkét órán át, hogy Aich Péternek három kézírata is kiadásra vár, hogy ki Bolemant László éppen ügyeletes kedvenc (fordításra váró) költője és a felsorolásba tartozik még tizenöt interjúalany: F. Kováts Piroska, Mila Haugová, Zirig Árpád, Csáky Pál, Horváth Géza, Szarka Tamás, Király Anikó, Jakubecz Márta, Póda Erzsébet, Szalay Zoltán, Nagy Péter, Lampl Zsuzsanna, Száraz Pál, Csóka Ferenc és L. Simon László.

A könyvet – miként elődjét, az *Elmeséled?* című kötetet – Kopócs Tibor eredeti és találó grafikai teljesítik ki. Ám az élet nehézsége Nagy Erikát sem ke-

Hogya György

rüli el: a kötetnek csakis a javára szolgált volna, ha a hús alkotó fényképe mellé egységesen tüntette volna fel, mondjuk, a születési adataikat. Érthető, hogy a külön-külön megjelenő cikkekben ez nem tűnt fel, ám ha már kötetbe csomagoljuk, akkor disszonáns érzéseket kelt, hogy egyik helyen ott van, máshol viszont hiányzik ez az alapvető adat. Ennyi fáradságot talán megért volna...

Mindenesetre, köszönettel tartozunk Nagy Erikának, amiért ennek a bensőséges irodalmi műfajnak a segítségével beoltja, erősíti az olvasó „szíve iskoláját” (ld. Szent Ágoston vallomásai), s mindazoknak, akiket átjár az irodalom szeretete, valamint nyitottak napjaink ismert alkotóinak Nagy Erika által előcsalogatott „titkaira”, feltétlenül csak ajánlani tudjuk ezt a kötetet.

Nagy Erika: *Az élet nehéz, furcsa játék*, Szlovákiai Magyar Írók Társasága, Dunaszerdahely, 2023

Tarcsi Alica alkotása

képzőművészet

ALKOTÁS ÉS HARMÓNIA

A balázsfai Tarcsi Alica életében gyerekkora óta fontos helyet töltenek be a különféle kreatív hobbik. Anyukája megtanította varrni is, középiskolás korában már ruhákat készített magának. Közgazdasági szakközépiskolába járt, később elvégezte a nevelői szakot, majd munka mellett a varrónőképzést. A Dunaszerdahelyi Egyesített Középiskolában ruhaipari tanulókat és játékkészítőket tanított. Kreativitására jellemző, hogy szinte minden technikát kipróbált már: a ruhavarráson kívül készített játékokat, játszószőnyeget, falvédőt, és sok minden mást. 2006 óta a dunaszerdahelyi

városi művelődési központban dolgozik, közönségsszervezőként, amit szintén kreatív munkának tart.

Öt éve részt vett Fodor Henrietta mandalafestő workshopján, azután kezdte mélyebben tanulmányozni a mintákat, formákat, színeket. Először egy színes selyemkendőt festett, a csakrák színeivel. Nagyon megtetszett neki, mert izgalmas, egyben pihentető és kreatív elfoglaltság. Még gyógyító hatással is bír, mivel olyan szintű koncentrációt igényel, hogy az ember teljesen ki tud kapcsolódni az alkotói folyamat alatt. Fontos az is, hogy milyen célzattal készül a mandala, milyen te-

rületet szeretne vele erősíteni az alkotója.

A készítése is izgalmas: a selyemanyagot keretre kell feszíteni, ceruzával rá kell rajzolni a mintát, azt kontúrozni, majd kifesteni – élvezetes, szép folyamat. A színek akár spontán is alakulhatnak, lehet játszani az árnyalatokkal, és különböző ékesítő fogásokat lehet alkalmazni. A háttér elkészítése igényes feladat, mert a mandala közepének hangsúlyosnak kell lennie, ezt ki kell emelni. A díszítőelemek arany vagy ezüst pontok vagy csigavonalak, mindegyiknek megvan a funkciója, jelentése. A mandala készítéséhez minőségi idő szükséges, nem szabad, nem is

lehet sietni, hiszen az a feladata, hogy az alkotót is feltöltse, és azt is, akinek készül.

Tarcsi Alica eddig több mint száz mandalát készített, ajándékba és megrendelésre is, az érdeklődők igényei szerint: életfeladatra, vagy akár a segítség, a harmónia, a szeretet bevonására. Ma már ő is szervez tanfolyamokat, ilyenkor 5-6 jelentkezővel foglalkozik, elmondása szerint mindenben segíti őket, de az egyéni elképzelés és az alkotás szabadsága a legfontosabb.

Színes mandalái egy közös kiállításon is szerepeltek, amelyet a dunaszerdahelyi városi művelődési központban rendeztek meg augusztus 20-án, s

Póda Erzsébet

Tarcsi Alica

melyen alkotótársaival, Boros Erikával és Kocsis Orsolyával együtt szerepeltek.

könyv

AZ ELBESZÉLÉS MINT NYOMOZÁS

Néhány megjegyzés Hogya György *Félreértések és félremagyarázások* című, Könyv Nívódíjjal jutalmazott kötetéhez

Tóth László

Vannak az irodalomnak s mindig is voltak olyan „ködlovagjai”, akik ilyen-olyan oknál fogva kívül esnek literatúránk fősodrán, ám önmagukban, egy-egy kor különböző irányzatait és teljesítményeit nézve, jelentős értéket alkottak. Látszólag ilyen alkotó Hogya György (1956) is, akiről még szűkebb pátriáján belül is kevesen s keveset tudnak, a magyar irodalom egészét tekintve pedig még annyit sem. Holott bátran állítható, hogy nemcsak a kortárs szlovákiai magyar irodalom egyik kiemelkedő, noha a mai napig árnyékban lévő alakja, hanem szélesebb összefüggésben is nemzedékének egyik legsokoldalúbban képzett, eredeti hangú és látásmódú, összmagyar viszonylatban is elismerést igénylő alkotója. Akinek pályája egyenes ívet ír le jelentkezése, az 1980-as évek első fele, illetve a *Próbaút* című antológiában való bemutatkozása óta, a kritika pedig nemzedéke legtehetségesebbjei közt, mi több, felfedezője, Grendel Lajos annak „legjobb

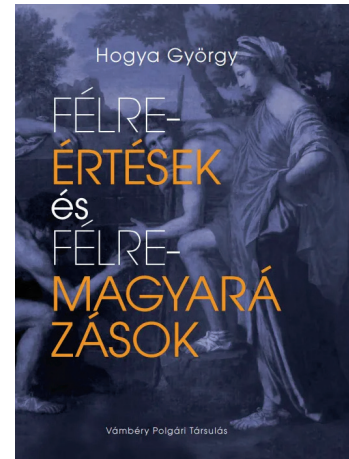
novellistájaként” emlegette. Később Szeberényi Zoltán Hogya „kulturált stílusát, meseszövíő képességét”, illetve „sokszor bizarr ötletekre épülő, parabolikus történeteinek [...] jelentős epikai erudícióját” dicsérte, míg Elek Tibor – *Metszéspont* című, 1989-es első kötete kapcsán – „az emberi létezés alapvető titkainak megközelítéséről”, „nagyra törő, filozofikus lényegkereséséről”, később Márkus Béla írónk „megszenvedett és kiérlelt, a munkássága java részét átható létszemléletéről” beszélt. Grendel pedig mindvégig, élete egyik utolsó interjújában, 2018-ban is „a jelenlegi magyar irodalom egyik nagy alakjának” nevezte a ritkán jelentkező író, akinek írásai „az esszé és a próza szerencsés keverékét” adják, azaz „jó prózát ír esszében”, ami szerint „igazán nagy teljesítmény...”

Hogya, előző könyveihez hasonlóan, legújabb, *Félreértések és félremagyarázások* című, a dunaszerdahelyi Vámbéry Polgári Társulás ki-

adásában megjelent, s most a Magyar Művészeti Akadémia Irodalmi Tagozatának Könyv Nívódíjjal jutalmazott kötetében is hatalmas, az emberi tudás és tudat mélyrétegeibe hatoló műveltséganyagot mozgat, miáltal a személyiség, így saját személyisége legtöbbször homályban maradó részeinek, elemeinek a megértéséhez, megéléséhez viszi közelebb olvasóját. Írásai olyan *cselekményes* esszék, *gondolkodó* történetek, melyek belső történései, drámái a *gondolkodás* folyamatában lépésről lépésre bontakoznak ki. Másképpen fogalmazva: melyek cselekménye a gondolkodás – a *gondolkodás* mint *nyomozás* – maga. Ahogy egyik korai novellaremekében, melyben példát ad a mesteri sűrítésre és tömörítésre is, a *Malum*-ban írta: „Nehéz elhinni, hogy másképpen is létezhetnek a dolgok, mint ahogy azt mi elképzeljük.” Márpedig az egyedüli, ami az embert előre viheti, a kételkedés és az *egészséges szkepszis*. Hiszen, ismétli meg három

és fél évtizeddel később is, jelen könyve utolsó írásában: „egészen másképpen is lehetnek a dolgok...” Hogya mostani elmékedései, gondolatjátékai – ő említi egyik írásának lényegét így: eljátszik egy adott gondolattal – a magyar és a világtörténelem, illetve művelődéstörténet többé-kevésbé ismert, vagy mára már elfelejtett alakjait, közösségeit vonják fénykörükbe, olyképpen, hogy magukkal ragadó gondolatkiérleteinek egyszerre vagyunk beavatottjai, cselekvő részesei és kívülről szemlélői. S a kettő közti feszültség, a *félreértések és félremagyarázások* nyomában járó megvilágosodásunk teszi/teheti lehetővé számunkra a világ teljességének, illetve annak felismerését, hogy a teremtés is bennünk, teremtettekben – mindenki-ben magában – zajlik, s érhet el végső kiteljesedéséhez.

Ahogy kötetzáró írásának utolsó mondatai mondják: „...figyelünk és kérdezzünk. Jelen vagyunk. És feltételezzünk.

Mert egyedül a gondolkodás, a mérlegelő és ítélő együttműködés juttathat el bennünket bármiféle felismerésig.”

Amihez Hogya Györgynek – s ez újabb érdeme könyvének – műfajilag is rendkívül illeszkedő, tanulságos, örök-töprengő személyiségéhez szabott, s azt kiteljesítő formát sikerült találnia.

Hogya György, *Félreértések és félremagyarázások*, Vámbéry Polgári Társulás, Dunaszerdahely, 2022

KARANTÉN-TÉN-TÉN, TRIANON-NON-NON

Lázár Balázs színész, előadóművész, költő 7. verseskötete a *Karantén(y)ek*, amelyben 51 oldalon tartalmi és formai szempontból is jól elkülöníthető két alegységbe rendezve 23 költemény kapott helyet. A borítót Hieronymus Bosch *Gyönyörök kertje* című triptichonjának – a *Pokol* táblájából kivágott – részlete díszíti.

A *Karantén(y)ek* első részében egy görög eredetű lírai műfaj, az ekloga töltődik fel a XXI. század második évtizede problémáival, kételyeivel, újra és újra. A klasszikus pásztori költészet forma- és témavilágát többen is beépítették életművükbe a magyar irodalom jelentős alakjai közül, viszont Radnóti Miklós esete különleges, hiszen nála reprezentatív műfajjá válik – nem véletlenül kapta tehát Lázár 7. verseskötetének első költeménye a *Hommage à Radnóti* alcímet. És valóban! – a legtöbb olvasó számára éppen a Radnótival töltött

irodalomórák emléke idéződik fel az eklogák dialógikus formája és az időmértékes hexameterek lüktetése által.

Az első rész tartalmi szempontból a koronavírus és a karanténidőszak társadalomra és egyénre gyakorolt hatásaival kapcsolatos kérdéseket feszegeti, a vonatkozó kihívásokat örökíti meg. A halál és a korlátolt élet mezsgyéjén is megcsillannak a lehetőségek, az a pozitív hozadék, ami mérlegre téve a sok szenvedéssel kevés ugyan, mégis jelen van. Például a karantén miatti természetbe való visszatérés, a korlátokból fakadó többletidő, amit akár gondolkodással, egymásra figyelemmel is ki lehetett tölteni. A digitális oktatás kapcsán feldereng a költői félelem: vajon valóban átveszik feletünk a gépek az irányítást? Nem tudhatjuk, mit tartogat a jövő, de az elkövetkezendő évek és évtizedek során minden olvasó számára ismerős

lehet a *Karantén(y)ek* első részének tematikája. Aki számára meg nem, annak éppen azért lesz érdekes – de ne szaladjunk ennyire előre!

A kötet második része témáinak kapcsolódási pontja Trianon 100. évfordulója. Az itt felsorakoztatott költemények formavilága már jóval tarkább, olykor játékosabb és kísérletezőbb. Remek példa erre a *Hús haiku 2020. június negyedikére* című haikucsokor, amelynek darabjai egyszerre húsbavágóan komolyak, leleményességük és sötét humoruk okán olykor mégis megmosolyogtatók. Lerántják a leplet a minket körülvevő népek telhetetlenségéről, a nagyhatalmak álszentségéről, ugyanakkor kellő mértékű önkritikát is tartalmaznak. A kreativitást vizsgáló kutatásokon belül külön fejezet szól arról, mennyire hat pozitívan az alkotási folyamat a fokozódó korlátok közé szorítás. Nos, terjedelmi szempontból nem

sok műfaj van, amely jobban korlátozna a haikunál, ám itt sem hagy alább a kreativitás.

Érdemes kiemelni a *Gondolatok a Nemzeti Összetartozás Emlékhelyén* című nagyobb lélegzetvételű költeményt, amely képes átfogóan és elfogulatlanul megvilágítani Trianon problematikáját több szemszögből is. Noha forradalmi újdonságokkal nem szolgál – lehet még újat mondani 100 év után? –, felteszi a megfelelő kérdéseket és levonja a létfontosságú következtetéseket egy egész nemzet számára; mindezt szervesen kapcsolva ahhoz az emlékhelyhez, ami zárándokhelyévé válhat az összmagyarságnak.

A *Karantén(y)ek* rövid, tartalmas kötet, számomra az újraolvasáskor villantotta meg valódi értékeit. Lázár Balázs a rég- és a közelmúlt dilemmáit dolgozza fel olykor klasszikus, máskor játékosabb formában, összekötve a kettőt, megkeresve a kapcsot

Morva Mátyás

lódási pontokat. Jó szívvel ajánlom a magyarságát értéknek tartó, nemzeti létünk megmaradását alapvető kiállításnak tekintő olvasóközönségnek!

Lázár Balázs:
Karantén(y)ek, Orpheusz Kiadó, Budapest, 2023

„...MEGVÁLTÁS A VERSNEK A MEGÍRÁS...”

Tamási Orosz János

A vers meglehet valóban olyan, mint Isten lélegzetvétele. Annak ritmusa, s az a néhol felgyorsuló zihálás, mely a teremtés fázisainak *lexebb* pillanatait kíséri. Nem sajtóhiba, s nem is én vétettem el a szót – tudatos szándék volt ez. Mert a vers, bár teremtés, nem olyan, mint Istené. A vers egyszerre magasztos és profán, emelkedett és földhöz tapadt. A vers a lélek létezése és a létezés lelke – kettőjük szignifikáns rögzialósága. A kettő közötti láthatatlan, de érzékelhető tér metavers-valósága. Valahogy ezt érezzük, remélem, többen is, Z. Németh István minden egyes verseskötetének olvasása közben. Ma már egy kicsit azok előtt is, hiszen emlékeinkben élnek a korábbi opusok, s az általuk teremtett várakozás – tudjuk, hogy az új vers egy újabb sétára hív ama

bizonyos szint fölé. És most sem csalódunk: az *Éjszaka a szaunában* címen kapott új kötet profán játszadozásai és véresen komoly következtetései tovább építik s gyarapítják a Z. Németh-életmű korunk értékes kulturális örökségét. Korunkét, mely egyszer majd – pusztulásával, széthullásával, illúzióinak s érzelmeinek folyamatos kiüresedésével együtt – olyan gyönyörű leletet képez, mit számunkra jelennek ma a földből kiforduló antik művészet szobortorzói; igen, ez a költészet olyan szép lesz és „*olyan megrendítő, mint a világanyanyelv*”, amelyen majd értelmezik sorait.

Így s ezzel kell kezdenünk rövid krónikánkat e kötetről, hiszen annak intertextuális építkezése mondhatni adja magát ehhez; arra predesztinálja olvasóit, hogy egyfajta

palackposta-sorsot reméljen e verseknek; szóljanak majd úgy, valamikor, ahogyan ma szólnak hozzánk a krónikás énekek szerzői. A költő figyelme korát, hallgatja s dialógust kezd kor- és pályatársaival, de olykor ennek tudatosságát is átlépi a talán véletlen spontaneitás; s a költészetben meglehet ez a legnagyobb dolog egyike. Amikor a formajegyek alapján egymástól távol álló poézis gondolata, metaforája kapaszkodik össze, mondtam, talán véletlenül, s ez a pillanat a költészet hatalmát bizonyítja – hatalmát akár a teremtés fölött is, hiszen míg az a magahat napja során létrehozta az időt s a holnapot, addig a költészet mindenkor létezése e létezés metaforáit s emlékeztet teremt meg. A tegnapokat teszi halhatatlanná. A létező legszebb módon, s ugyanakkor

a nyelv *lexebb* eszközeit is (ha kell) mozgósítva. Mert hogyan írja le a szórvánnyá válás tragikumát Z. Németh? „*Nézd az anyanyelv / Taigetoszáról / lehulló gyermeket. / Kitárt, piros szívéből / öröksége elszívárogo. / Neki nincs többé májaja, / nem sír a vén cigány, / nincsenek velszi bárdok.*” Olvassuk, s hirtelen fülünkbe mászik, e betűk mellé ég Domonkos István képalkotása a lenni kormányeltörésben végző fázisáról: „*Négy nyelvet beszélő unokáimban Londonban él a nemzet!*” Mondtam, véletlen ez az áthallás, de annyiban mindenképp emlitenünk kell: Z. Németh akkoriban született, amikor ez a Domonkos-vers, s immár fél évszázaddal később látja s észleli ugyanezen baljós jövőképet kora s annak nemzedékei előtt; úgy tűnik hát, hogy a végzet útjai korántsem kifürkészhetetlenek. Legfeljebb a halandó világ hunyorog vaksin; a költő mi mást tehetne – megteremti, mint írtuk, az emlékezést, a múltat, a teremtett világ teremtés előtti korából küld jeleket Istennek: „*Az összes eddigi életed / ott van a kövek emlékezetében. / Napjaid vízszodorta, kisimult / arcú kavicsok. / Úgy ülnek ki sorban a fővenyre, / mint teremtett világ partjára / a születő csillagok. / A fényesekért Isten lehajol.*”

Valahogy így summázhatnánk eme újabb Z. Németh-versopust, de persze meg kell emlitenünk a közvetlen intertextualitás választását is; remek, ahogyan már-már kávéházi hangulatot hozva idézi meg pályatársai alakját, versvilágát kötetében a szerző. Ez a kávéház amúgy valahol az Isten háta mögött van, meg-

teremteni is elfelejtette, ide tudnak még behúzódni a költők, hogy amolyan másnapos örömenészként elmondják a világot egymásnak, úgy, mint ha mindenkinek. Kulcsár Ferenc balladás krónikái, Tóth László filozofikus futamai, Bettes István rimbukfencei, Hizsnay Zoltán groteszk-ironikus futamai simulnak össze Z. Németh parabolái által egyetemes versemlékké; s a további ciklusok immár közvetett módon kapcsolódnak ama sajátos költészethez, mely egyre inkább a posztapokaliptikus világ képeihez alkalmazkodik, azt tükrözi, mert az veszi körül, s az a jelene, valahogy úgy, ahogyan a földből manapság kiforduló antik kultúra szobortorzói jelenítik meg számunkra – a jövőt. Hogy van, ami elpusztíthatatlan. „*nem szégyen hogy most behalsz / magadba valahova nagyon mélyre / ahová az isten sem lát el szemüveg nélkül*”

Z. Németh István:
Éjszaka a szaunában
(Új versek, 2018–2023)
Vámbéry Polgári Társulás,
Dunaszerdahely, 2023

Tarcsi Alica alkotása

SEJTELMES FORGATAG

Milyen az, amikor zűrzavar támad az űrben és egy kisbolygó eltéved? Vagy amikor a kigúnyolt Zöldséges Mókus megmenti a patkányapát? Mekkora utat jár be a rátarti gerle, micsoda produkciót visz véghez a bolhacirkusz, mire képes a csodafa, merrefelé tekereg a változó világ, mit jelent a Szivárvány gyermekeinek lenni, mi történt a fejedelemmel, hová jutott az álmok leánya, miről szól az Ezüsthöld meséje, és mit varázsolt a lampionvirág...?

Megtudhatjuk, ha részt veszünk egy csodálatos, már-

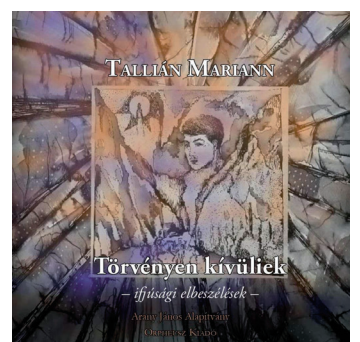
már misztikus utazáson, amely kacskaringós idősíkon és szövevényes dimenziókon át vezet, miközben az író, Tallián Mariann, kezünket puhán-kedvesen fogva végigvezet bennünket varázslatos mesevilágában. Odabújós, közös esti vagy szabadidős olvasásra hív ez a kicsi könyvecske, melyet mindenképpen a gyermekünkkel vagy unokánkkal együtt érdemes olvasni, hiszen néha biztosan felbukkan a kis mesehallgatóban a „miért” kérdése, amelyre azonnali választ kíván kapni. A fordulatokban

bővelkedő csodás történetek egyaránt magukba szippantják az olvasót és a hallgatót, meg-megállásra, továbbgondolkodásra ösztönöznek. A valóságos karöltve szerepel az elképzelt világgal, ki-be sétál-gathatunk a történetsíkokon, miközben szinte érezzük, ahogy puhán átcsúszunk a hihetetlenből a csodálatosba, majd a valóságosba és vissza. Sejtelmes forgatag ez, amelybe kellemesen beleszédülünk, s néha-néha ott is maradjunk egy-egy jelenetben, hogy még jobban megfigyelhessük, hát ha rejtett még oda valamit

a szerző, amit nem vettünk észre. Olvasás közben szinte érezzük az illatokat, látjuk a különböző, soha nem érzékelhető képzeletbeli színeket, halljuk a különleges hangokat. A mesék gazdag hangulatkeltő eszközökkel vannak aláfestve, kiváló leíró részek és párbeszédjek jellemzik.

A könyv különlegessége, hogy Igor Lazin képzőművész finom humorú fekete-fehér illusztrációi gazdagítják, amelyek kiváló kísérői a meséknek, egyben teret hagynak arra, hogy a kis olvasók maguk színezzék ki és képzeljék

Póda Erzsébet

tovább kreativitásukkal a történeteket.

Tallián Mariann:
Lampionvirág, Holnap
Kiadó, Budapest, 2023

novella

ÉRETLENSÉGI

Z. Dániel nagy izgalommal készült a húszéves érettségi találkozására.

Nem csak azért, mert azt gondolta, most majd megkaphatja azokat a félig elvirágzott lányokat (azóta asszonyok az istenadták), akiket annak idején, fiatalon nem tudott becserkészni, mert büszkék voltak és hetykén begyeseek, hanem azért is, mert úgy döntött, világra szóló beszédet mond majd a találkozó csúcspontján, közvetlenül a végső berúgás és a remélt osztályorgia előtti pillanatokban.

Soha nem volt valami nagy szónok, sőt kifejezetten kerülte a szereplési alkalmakat (talán ezért nem volt meg neki szinte senki az osztályból, ébred rá most), mert amint felállt, hogy nagyobb közönség előtt valamit elmakogjon, rögtön dadogni kezdett, belesült, csak néhány mankóra emlékezett, de hogy azokból mit akart kihozni, arra már nem, így aztán a gyönyörűen megkonstruált mondatok szétestek, és mivel a törmelék-ből újakat nem lehetett építeni, elszórt szóholttestek heverték a tervezett mondanivaló őzéssel kikövezett rögs útja mentén.

Az is agyonfrusztrálta, hogy K. Jakab nemcsak a névsorban volt mindig előtte, hanem az öt-, a tíz-, a tizenöt éves talin is hosszan, kedélyesen papolt, és berúgás után az eseménynek helyt adó kultúrotthon fabudijában még Cs. Krisztinát is megbúbolta (nyilván a jó beszéd miatt), akire Z. Dánielnek legalább huszonnégy éve fájt a foga. (És persze soha nem nyílt ki a napló nála, középtájon, bezzeg Z. Dánielnél mindig kinyílt, mert ő volt az utolsó a névsorban.)

Z. Dániel már nyomban a könnyű szédüléssel és sajgó féltekenységgel járó tizenöt éves találkozó után elkezdett készülni a nagy feladatra. Először is keresett egy nagy, de legalább lapos követ a Kükülüll partján, és azóta a szájában hordta; csak evésnél vette ki, de azzal is aludt – vagy a kő aludt vele, mondhatnánk, ha filozófusok volnánk. Aprópó, filozófia.

Z. Dániel rengeteg filozófiai munkát is elolvasott a rendelkezésre álló közel öt évben, különös tekintettel az idő múlására, az érettségre, mint olyan(ra), a közösségek értékére, az elmúlás tragikumára, sors- és osztályközösségre, s a többi, s a többi.

Olyan mondatok forogtak a fejében rendre, hogy Immanuel Kant megnyalta volna mind a tíz ujját. Szinte érezte, ahogy a lányok (asszonyok) rendre felizgulnak (pedig még csak az első mondatok hangzottak el!), a fiúkban pedig irigy érzemények kavarnak. Hadd mutogassa mindenki a bűdös kölykeit a tárcájában hordott fényképekről, hadd áradozzon mindenki „a legfontosabb érték a család”-ról, ő majd olyan beszédet rittyent, hogy még az annalesekbe is bekerül!

A feleségét nem tervezte magával vinni (hogy majd nyugodtan szüretelgethesse kicsiny, ám annál nagyszerűbb beszéde gyümölcsét), azt mondta neki, kissé pirulva és dadogva, hogy ezúttal ez olyan bulika lesz, ahova pár nélkül mehetnek csak az emberek, mit csináljon, így szervezték, ő igazán nem tehet róla.

Az asszony nem is nagyon bánta, mert sosem érezte jól magát ezeken az alkalmakon, csak a saját találkozóiira járt szívesen, ahol egyszer hanyatt is döntötte egy régi, annak idején mamlasz, de azóta sikeres középvezető fiúosztálytársa, ám erről Z. Dániel mit sem tudott, mert éppen részegen hevert az asztal alatt.

Z. Dániel beszéde készen volt. A nagy nap előtt jó párszor hangosan elmondta magának, néhányszor le is videózta, itt-ott javított a gesztikuláción, hanghordozáson, mimikán. Érezte, hogy nagyon profi ez így. Csodálatos beszéd volt, valóban. Érettségi, komoly, okos, filozofikus, messze jövővel vetve össze jelenkort. Mélységei voltak, meg persze magasságai, a kulminációs pontok szépen sorban követték egymást, mint egy jól felépített dugás a fabudi ülőkéjén. Prima kis beszéd volt, na. Z. Dániel már nem is izgult

nagyon. Volt ebben ugyan része néhány maréknyi Xanaxnak, de nem aggódott, mert a biztonság kedvéért volt nála Viagra is, ki tudja, mit okoz a kilónyi Xanax, ugye. Kívülről tudta az egészet, egyet sem dadogott, a lapos követ messzire köpte már napokkal korábban. Főleg arra volt büszke, hogy egyetlen blódság vagy közhely sincs benne. (Jól emlékezett K. Jakab beszédeire, amelyekben jócskán szerepeltek a fentnevezett kámonpléjszek.)

Azt hitte, sosem lesz vége a hülye osztályfőnöki órának, és soha nem kezdenek el inni. Cs. Krisztina különösen csinos volt, bár derékban kissé megvastagodott, de legalább majd lesz mibe kapaszkodni. Z. Dániel úgy érezte, kacéran és némi megelőlegezett elismeréssel pislog rá a Kriszti. Megittak valamiket, és ekkor Z. Dániel úgy érezte, eljött az idő.

Villájával megkocogtatta a poharát, torkot köszörült, felállt, és az álmélkodó tekintetek és szórványos halljuk, halljuk közepette megszólalt:

„Kedves évfolyamtársaim... azért gyűltünk itt ma össze... hogy megünnepeljük a húszéves érettségi találkozónkat. Bizony, húsz év! Húúúú év! Nagy idő, mondhatnánk. Húsz év után az ifjú vándor megpihen, ahogy a költő is mondja. Én iskolám, köszönöm most

neked, hogy az elmúlt, izé, szóval köszönjük meg az iskolánknak és az osztályfőnöknek. És hogy a húsz év! A mi iskolánk ez. Ahogy volt, s milyen szép is volt. És itt állunk húsz év múlva, mikor az ifjú vándor megpihen. De hosszú még az út, és közben valamit tenni kell. Elbúcsúzunk, de nem búcsúzunk el. Hiszen itt vagyunk. Örülök, hogy mind eljöttetek, aki nincs itt, szóljon. Én, kérlek alássan, én a gyermekeimre vagyok a legbüszkébb. Mint talán emlékeztek, elmondtam az osziórán, hogy megnősültem, és van két gyermekem. A kicsi karatézik, a nagy nem, de okos. A feleségemmel boldogan élünk, bár vannak vitáink. Az élet szép, de nem habostorta. Tudtuk ezt régen is, de most megtanultuk igazából. A nehézségek megedzenek minket. Meg bizony. Megerősödve kerülünk ki belőlük, bizony. Én is rájöttem, hogy a család a legfontosabb. Nincs is fontosabb a családnál. De hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem, a család! Az nagyon fontos. Jó, hogy itt vagyunk. Végignézek az arcokon, és reményt látok rajtuk. Milyen szép is a remény, de milyen csalfa, sőt csalóka! Égiekkel játszó izé. Tűnemény. Földi tűnemény, az az, kösz, Kriszti. Szóval itt vagyunk. Együtt vagyunk. Van-e ennél nagyobb öröm?

Már persze a családon kívül. Nincs, ennél nagyobb öröm, biza nincs. Pedig milyen rég vót, talán igaz se vót, igaz-e, kedves osztálytársak, hehe. Na de hát az élet sincs habostortából, hehe, hehe, ugyebár. Gondolom, ti is megvagytok. Én megvagyok, kösz. Szerintem a család nagyon fontos. Emlékszem, mikor elvettük a Lackó tízóraját... boc, ettől mindig könnybe lábad a szemem. Jaj, az élet nem könnyű, de nem ám! Van, aki dolgozik, van, aki nem, de jó annak, aki boldog, mert az nem boldogtalan. Kant is megmondta. Emlékeztetek, mikor Enikő ellopta a naplót? Mindjárt sírok, ba'meg. Egy szóval csak ennyit akartam mondani, nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattatok. Azt hiszem, eleget beszéltem már, úgyhogy át is adnám a szót Cs. Krisztinek, nemtom, akar-e valamit mondani. Nem akar. Hát akkor K. Jakab, tied a szó. Még egyszer kösz, hogy meghallgattatok, ne feledjétek, hogy nem szól a dal, szomorú, csendes este van, de ne legyen szomorú csendes este, mert, izé, egyszer élünk! Köszönöm, tényleg, még egyszer, hogy meghallgattatok! Húsz év múlva az ifjú vándor vivát! Húsz év múlva lehet, hogy találkozunk, vivát, vivát! Kösz, kösz, hogy meghallgattatok, de tényleg, kösz szépen, még egyszer.”

Tarcsi Alica alkotása

vers

Zalaba Zsuzsa

Ingaóra

Olykor csak pislákol,
van úgy, hogy nem lángol,
már-már rúgkapál, hazahív,
zafir esthajnalcsillag a szív.

Dörömböl a nagykabátban,
mindent felforgató vad világban,
érzi az Egy jelenlétét,
végtelennek végtelenjét.

Aki minket kitalált,
nagyon szerette önmagát?

Számadás

Fejfától bölcsőig
őseink fákyáit adjuk tovább.
Almamagot rejtünk
köténybe, kalácsba,
a világmindenség tarsolyába.
Zokszó nélkül
könnyezzük, nevetjük,

lelkünket fűmaggal bevetjük.
Virágként hajtunk holnapnak,
világot hazudunk önmagunknak.
Uram, mit tegyünk még,
hogy kegyelmezz?

Tőled hozzád hosszú út vezet,
két lépésed közt
a mindenséget leljük meg.

A TÖRTÉNELEM KEZDETE

A nevem 02090702011407. Békésen élünk a 190914072-1120118092025-ön. Mindenki a dolgával törődik, teszi, amit tennie kell. Számunkra nincs múlt, jelen és jövő; nem tudjuk, mi a történelem – ha te sem érted ezeket a fogalmakat, nyájas olvasóm, akkor sikerrel járt utolsó elkeseredett vállalkozásunk.

Minden akkor romlott el, amikor azon a végzetes napon a 1909140721120118092025-re tették a lábukat az idegenek – fájdalom, de szemmel láthatóan az én gondolkodásomat is megfertőzték. „Ekkor meg akkor, ez történt, meg az történt” – ilyeneket jegyzetek éppen múlt időben az elpusztíthatatlanra tervezett, logaritmus spirálként tekeredő ammonoteszembe. Amint kész vagyok, sokszorosítom és szétszórom intelmeim 1909140721120118092025-ön, mielőtt még aktíválnánk a végső tervet.

Önmagammal meg hasonulva tehát, de kénytelen vagyok a történelemterjesztők végzetes gyakorlatát bevetve leírni, mi történt – ismétlem, ha egy áldott kukkot sem értesz a kezében tartott ammonotesz tartalmából, örülj és ujjongj, drága olvasóm, mert az igazán jó hír neked és nekem, ugyanis sikerült a végső terv. Az is előfordulhat, hogy fel sem ismered az írásom, ami ugyancsak bizakodásra adhat okot, de mielőtt túl messzire kalandozok, térjünk vissza a lényegre!

Megérkeztek hozzánk az idegenek. Megjegyzem, arról, hogy előtte mi minden történt, egyikünk sem tudott volna mondani semmit. Fogalmunk sem volt róla, törődtünk a magunk dolgával és tettük, amit tenni kellett – biztosíthatlak, hogy minden rendben volt. Onnantól kezdve viszont, hogy megérkeztek az idegenek, az egész megváltozott – az első baljós jel már azelőtt bekövetkezett, hogy kinyitották volna szájukat. Népemnek éket vert a fejébe érkezésük kirívó emléke, amihez képest onnantól kezdve mindig tudtunk viszonyítani. Megfertőzték addig ártatlan, intemporális gondolkodásunkat. A bátyám azt kezdte számolgatni, hány alkalommal kelt fel a 060918192019200118, hogy végigvonuljon felettünk. „Tízszor, hússzor, százszor láttam az 060918192019200118-at, testvér, mióta megérkeztek az idegenek!” A Végtelenek, akiket jómagam is szolgáltam, ezt rossz szemmel nézték, nem akarták tudni, értelmetlennek, sőt veszélyesnek tartották. A számokat kizárólag értelmes tevékenységre szabadott felhasználni, minden egyéb szentségtörésnek számított. A bátyám parancsukat követve megszűnt létezni, én pedig a történelemtől megfertőzve egészen újszerűen éltem meg a helyzetet. Sokáig jóval többben voltak közöttünk azok, akik a Végtelenek parancsát követve rossz szemmel nézték

a fejleményeket, mégis nőtön-nőtt a feszültség. Persze nem csak emiatt. Már megint elkalandoztam, a történetemnek – átkozott egy fogalom ez is! – viszont bele kell férnie ebbe az átlagos méretű ammonoteszbe.

Szóval az idegenek. Megérkeztek. A Végtelenek békéje uralkodott a 190914072-1120118092025-ön, így baráti fogadtatásban volt részük – persze ezt is csak így, utólag látom tisztán. Miután azt a keveset közöltük velük, amit kellett, ők kezdtek mesélni: honnan jönnek, hogy jutottak el idáig. Aztán meséltek a saját világukról, ezen a ponton már elhangzott a szó, amit azóta betiltani is próbáltunk; mindhiába. Meséltek a történelmükről. Mi pedig, illetudó és toleráns nép lévén, végighallgattuk őket. Talán nem is lett volna akkora a baj, ha utána nem kezdenek kérdezősködni. Mi a 1909140721120118092025 története? Mire vagyunk a legbüszkébbek népünk történelméből? A Végtelenek hallgattak, mi pedig hiába próbáltuk magyarázni, hogy nekünk olyan nincs, illetve, hogy kellő tisztelettel, de úgy gondoljuk, felesleges, mi több veszélyes maga a fogalom, a gondolatcsíra is, amit történelemnek neveznek.

Azt hiszem, a fő probléma az volt, hogy nem értettük meg egymást. Béketűrő nép lévén nem zavartuk el őket azonnal, a Végtelenek is tűrtek, pedig

akkor még megmenekülhetünk volna saját történelmünk elől.

Egyre többen jöttek közénk: történelemterjesztők. A Végtelenek nem tartották méltónak őket arra, hogy fellépjenek velük szemben – kizárólag a sajátjaink közül szüntették meg jó néhány megtévelyedett létezését, azt is csak eleinte. Aztán némaságba burkolódtak. Mi azt hittük, ha ugyanúgy élünk, mint korábban, az idegenek egyszer majd megúnják és elmennek. Viszont egyre többen jöttek, és közülünk is egyre többen megfertőződtek: történelemhirdetőkké váltak. Olyan kérdéseken kezdtek gondolkodni, honnan jött a népünk, milyenek voltunk azelőtt? Azt bizonygatták, hogy aki nem a Végtelenek közé tartozik, annak igenis fontos ezeket tudni. Olyan szavakat kezdtek használni, mint a múlt, a jelen és a jövő, éles határvonalakat hasítva addig homogén és időtlen valóságunkba. Számok helyett az idegenekéhez hasonló neveket vettek fel, egymás közt és az idegenek társaságában azt kezdték használni.

Súlyos belviszályok korát éltük már – a népünk kisebbség, mégis jelentős hányada saját történelmet akart, mi több, követelt, a nagyobbik és józanabbik fele pedig a Végtelenek tétlenségét látva kezdett kifogyni a béketűrésből –, amikor egész flottával törtek ránk az idegenek. Azzal tagloltak le, hogy a kutatásaik alapján valamikor nekünk is volt történelmünk. Vélt fölnyüktől megrészegülten azt is ki merték jelenteni, hogy a Végteleneknek is van történetük, csak azt még ők sem tudták felderíteni. Ennek hallatán alig tudtam lecsillapítani az enyéimet. Számbelileg kevesebben voltunk már, Végtelenjeinktől elhagyatva – nem adtam parancsot a támadásra.

Az idegenek újra és újra a szemünkbe vágták, hogy valamikor volt történelmünk, de az véget ért. Lázadozó testvéreim hirtelen keletű próbálkozása a felidézésére nem más, mint kósza délibábok kergetése. Az ő történelmük viszont nem ért véget, sőt. Itt az ideje, hogy egy új fejezetet nyissanak benne a 1909-140721120118092025-ön.

Megtörtén bár, de rövid időre belenyugodtam a helyzetbe, abban a hiszemben, hogy nem lesz szükség különösebb áldozatokra: mindenki a saját dolgával törődhet, teheti, amit tennie kell, csak az idegenek szolgálatába szegődve.

Morva Mátyás

Nevezhetnénk történelmi tévedésnek, de nem akarom jóindulatod határait feszegetni, kedves olvasóm! Ha eddig nem vált világossá a kép, ezután sem fog – és ez jól is van így! Mindazáltal keserves időszak következett, annak folyamánaként tudom ezt én magam is feljegyezni, hogy a történelemterjesztők megfertőzték. Ha volt is korábban történelmünk, akkor újrakezdődött, és ugyancsak nyomorúságos módon. Miközben a felszínen szolgáltuk az idegeneket, az 1909140721120118092025 középpontjában léttágító anyagot kezdtünk felhalmozni azzal a céllal, hogy véget vessünk az egésznek. Ha minden darabka kellő távolságra kerül egymástól, nem fognak kapcsolódni, nem lesznek összefüggések és nem lesz történelem. A Végtelenek ezalatt teljes némaságba burkolódtak, de egyre inkább éreztem, hogy ők is ezt akarják.

Az az igazság, hogy akár enyhülhetett is volna a sarokba szorítottságunk fojtogató érzete, de mindaz, amit az idegenek történelméből fokozatosan megtudtunk, az alapján... Nos, a közös fejezet jobb, ha el sem kezdődik.

Éppen az imént kaptam jelentést, hogy a középén felhalmozott léttágító anyag mennyisége elegendő, a láncreakció képes lesz elérhetetlen távolságba taszítani mindent mindentől. Kell még némi idő, mire sokszorosítani tudom rövid összefoglalóm, hogy az ellenanyagba mártott ammonoteszek a léttágítás végtelen kiterjedésekor, a semmiben való szétszóródás után ismét egymásra találjanak. Kell még néhány ezer példány. Még egyszer meglátogatom a Végteleneket, aztán az idegenekkel farkasszemet nézve megnyomom a gombot – látni akarom a tekintetet az arcukon, amikor rádöbbennek, hogy a történelmüknek vége.

Mégis, a legjobb talán az, ha ebből a történelemterjesztő gondolatok által megfertőzött, gyakorlati haszon nélküli szövegből egy mukkot sem értesz, drágálatos olvasóm, talán rá sem jössz, hogyan kell olvasni a logaritmus spirálként tekerdő ammonoteszem. Inkább levélnehezékként használd, esetleg kiállítod egy nagy terem kellős közepén, hogy mindenki megnézhesse, de fel ne ismerje, hogy értelmes, akarom mondani értelmetlen jelek tömkelege kapott helyet a felületén – mindez nem jelent mást, mint hogy tervünk sikerült.

Tarcsi Alica alkotása

múltidéző

CSAK DOMBNAK LÁTTÁK, NEM OROMNAK

Juhász Dósa János

Tamás Lajos szláv ősök leszármazottjaként lett a Trianon után újjáinduló felvidéki magyar irodalom egyik kedvence. Talán csak Mécs Lászlót és Győry Dezsőt olvasták többen. Tomaschek Lajosként született 121 éve, Szereden, iskoláit Pozsonyban, majd Budapesten végezte, de visszatért Pozsonyba, ahol a Toldy Kör főjegyzője és történetének megírója lett. Előtte évekig újságíróként kereste a kenyerét, az Új Auróra szerkesztője, majd a Darkó István által fémjelzett Magyar Írás és Tátra munkatársa volt. A húszas évek közepétől rendszeresen publikálták verseit a Prágai Magyar Hírlapban, első önálló verseskötete 1926-ban jelent meg Berlinben, a Lud-

wig Voggenreiter Verlag magyar osztálya gondozásában, *Jóságom sátora* címmel. (Ebből válogattuk mi is a verseit.) Ezt követte egy évvel később ugyanitt *A jóság dalai*, 1929-ben az *Üvegen keresztül*, majd 1932-ben a *Fonál mentén* (a Magyar Minerva kiadásában), s végül 1935-ben a budapesti Lampel gondozásában egy válogatáskötet, a *Hamuszínű éj alatt*. A második világháború vérgőzös éveit már a Magyarországhoz időközben visszacsatolt Komáromban érték, ahol időközben családot alapított. Komáromi éveit *Mi történt a Kompkötő-szigeten?* címmel, saját rajzaival, egy ifjúsági regényt is megjelentetett. Lánya született, de az apai boldogsága

nem tarthatott sokáig, őt is várta a katonai behívó. A háború végén nyugati fogságba esett, Auerbach, Pressath és Amberg érintésével tért haza 1946-ban. Hazatérése után Komáromból családotul áttelepül Budapestre, innen Székesfehérvárra, ahol főelőadóként dolgozott. Viszonylag fiatalon, 57 évesen halt meg Budapesten. Itt is van eltemetve a Farkasréti temetőben.

Pályája elején Ady volt rá nagy hatással, de korán elkönyvelték a mindenféle kisebbségbe, idegen létbe szorult kisember mindennapi problémáit, érzésvilágát megjelenítő katolikus-konzervatív poétának, akinek állandó útítársai a kiszolgáltatottak, elesettek,

munkások. „*Tamás Lajos kisebbségi, kisvárosi és kispolgár költő*” – írta róla Varga Imre, míg Csanda Sándor azt hangsúlyozta, hogy „*Tamás természetes, póz nélküli kifejezésekre törekszik, kerüli a diszharmóniát, jól érzi magát a vágy, a sejtés érzelmes világában, de sokszor nem tudja elkerülni az egyhangúságot, a szürkeséget.*”

„*Nyelve voltam egy kihűlt kornak//s csak dombnak láttak, nem oromnak*” – írja egyik utolsó versében, alig pár évvel a halála előtt, s mint kiderült, az utókora már a dombot se látta meg a költészetében. A 2003-ban megjelent szlovákiai magyar költészeti antológia már egyetlen versét sem közli.

Tamás Lajos

Tamás Lajos Örökségem

A dédapám még törte a szót
S két part között küzdés volt élte.
Szláv álmodóknak lassú vére
Birkózott benne a varázsszal,
Mely örökségét hordta, tépte.

A nagyapámban elpihentek
A vádoló és sajgó harcok.
Az oltott ág bimbókat hajtott
S a fakult múltat úgy őrizte,
Mint kontár a művészi rajzot.

Az apám már bevert gyökér volt.
A bűvölet egy röghöz fonta
S ha titkos vágás, vagy goromba
Ütés rezgett nemzetén végig,
Dühhel szikrázott magyar volta.

Ótőle kaptam magyarságom,
Mely el nem nyúlt akarát telje.
Elkanyarog az idegenbe
Bezárt szívekhez medret ásva,
De vize tiszta, itt eredve.

Kinek kellek?

Kinek kellek? Kinek kellek?
Kérem magam, tépve tépem.
Száz sugárból másnak ömlik
Cukros, habos, piros vérem;
Ifjúságom elfecsérlem.

Lakomázó öregek közt
Hiú szóhoz csak szót rakni.
Bűneinkkel koszorúzva
Új Mohácsig így vigadni:
Ez az érdem? Ez az érdem?

Jóság-puha, langyos szívvel
Nem küzdhetek harcot végig.
Tüskék között bukácsolva
Sebeimet meg sem értik,
Hisz a lelkem belül vérzik.

Mért vert ki az élet vakon
Csalángazos rengetegbe?
Gyermekségem szent zománca
Lassan, lassan itt pereg le,
Csalángazos rengetegbe.

Kicsiny kunyhó, – fészek-ábránd, –
Ebből nőttem, ezt akartam.
Jobb világba mentem át
Ami gyémánt a salakban,
Sugározzon meghitt lakban.

Ellopták az akaratom,
A portámon cseléd lettem.
Alvó pásztor, holdfényfürdőn
Míg álmaim legeltettem,
Kunyhót emelt más helyettem.

Mese volt csak

Fekete erdők szőke leánya,
– Mellettünk halkán csobban a Vág, –
Fekete erdők szőke leánya,
Hozzád száll ma e szent szerenád.

Valahol, messze az álomparton,
– Hallod-e, hallod-e szőke leány? –
Valahol messze, az álomparton
Ígézet fátyla hullt le reám.

A fátylat, a fátylat szertetépte
Irigy kezével a zord feledés.
Siető Vágnak zokog habja?
Szívedbe a bánat nyomot se vés?

Fekete erdők gýónva susognak
A borult égnek sátra alatt:
Meg se csókolta a lányt az ifjú.
...Mese volt csak és mese marad.

Jóságom sátora

Jóságom tágas sátorában
Űzöttjei a kínzó gondnak
Gyűlnek a tűzhely melegére
S míg lelkük falán öröm dobolgat,
Tanítom hívó gyermekségre.

Jóságom tágas sátorában
Dacos ifjak s gubbasztó vének
Kristály-hittem vigaszát isszák.
Itt híre sincs az önző télnek,
Mert az öröklött bűntől tiszták.

Ez ősi bűn a bánat-átok,
mely gyűlölséget vet s arat.
Ó, jóságomnak égi sátra,
Meg ne görnyedj a súly alatt,
Mít rád nyilaz a rosszak vádja.

Tereld őket is hajlékodbá,
Hisz a jóság a szent kenyér,
Miért a vert szív eleped.
Öklöt mutat a sok tenyér,
Ha nem kap jóság-kenyeret.

Jóságom tágas sátorában
Maradjak hitvány, póri szolga.
De arcotok örömtől égjen,
Hogy ajándékaim kiosztva
Boldog legyek a szegénységben.

Tarcsi Alica alkotása

zenőórét

MESE AZ ÁLOMPARIPÁRÓL

Vagy tíz éve annak, hogy unokám, Viktória egy délután meseparipát rajzolt. A szőnyegre terített méretes rajzlap fölött térdelve sokáig elmélyülten dolgozott vele. Körülötte színes ceruzák és filctollak heverték a tengerkék szőnyegen. Aztán odahívott, és megmutatta a már majdnem egészen elkészült művet. Meglepődve – büszkén 10-11 éves unokámra – egy csodálatos meselovacskát láttam a rajzlapon vágatni. Mialatt a rajzot nézegettem, Viktória elmondta, hogy előző éjszaka erről a lovacskáról álmodott. Az alábbi mesenovella történetét Viktória elmondása alapján írom, abban a meggyőződésben, hogy meg se közelítem az általa előadott – még friss élménytől fűtött – változatát.

A vakáció első napján korán felébredtem. Talán azért, amiért szombaton és vasárnap is mindig korábban ébredtem. Korábban és könnyű szívvel, nem úgy, mint hétfőn, a kötelellességek napján.

Csodálatos nyári hajnal volt. Kiültem az erkélyünkre, onnan gyönyörködtem a napfelkelésben. A nap lassan a láthatár fölé emelkedett, sugarai átragyogtak a réten túli erdőcske fái között. A réten békésen legelésztek a szomszédunk lovacskaí. A közeli városból idejártak lovagolni az emberek: felnőttek és gyerekek, sok hozzám hasonló kislány is.

A tágas rét a szemem láttára változott át mesetájja, ahogy a harmatcseppeken a nap bíborfénye megcsillant, kigyújtva sok-sok lámpácskát, mintha tengernyi rubinszínű drágakő ragyogott volna a réten, mi-

közben a lovacska békésen legelésztek. Itt-ott a farkukkal csapva egyet-egyét, ha bögöly szállt rájuk.

Nem csoda, hogy ebben a bűvöletben most cseppet sem hiányzott az erkélyünk alatt egyébként megszokott zajos-füstös utcai dübörgés. Valahogy el is feledkeztem róla, mintha sose lett volna ott: ijesztő fékcsikorgásaival, túlkölésével. Az utca helyében most, ahogy elbűvölten szemléltem a rétet, egy patak csörgedezett. Olyan természetesnek tűnt, mintha öröktől fogva ott folydogált volna. Valahogy mégis olyan rejtélyes volt az egész... Mintha mindig is tudtam volna, hogy Szellő, a gyönyörű álomparipa hajnalonként odajár inni, s bár még sosem találkoztunk, most mégis úgy gondoltam rá, mint régi jó barátomra. Így aztán azt is tudtam róla, hogy pirkadatkor jár inni a patakra, ezért csak az láthatja, aki – mint én is – valóban serény és korán kel. A lusták pedig csak akkor találkozhatnak vele, ha felütik a mesekönyvet. Hiszen számukra Szellő csupán egy mesében élő táltos marad.

Valami azt súgta, hogy közeledik a pillanat, és Szellő előbb-utóbb megjelenik, hogy szomját oltsa a pataknál. És ekkor hirtelen merész ötletem támadt! Megszólítom, meg én... Még ha akármilyen híres paripa is! Ám a következő gondolatom az volt, hogy egy híres vagy éppen világhírű táltost, amely talán még Andersen ólomkatonájától is nagyobb közkedveltségnek örvend szerte a világon, mégsem illő csak úgy, üres kézzel fogadni. Még utóbb megsértő-

dik. Egy ilyen ünnepelt lovacskánál mit lehessen tudni. Az erkélyről köszönök neki, s megkérdezem, nem volna-e kedve kicsit játszani velem? Vagy nem venné-e túl merész ötletnek, ha mondjuk fölpattannék a hátára? Mert elárulom, hogy már többször is lovagoltam. Persze csak közönséges lovacskákon, amikor az apám átvitt és befizetett egy körre a szomszéd lovardában.

A gondolat ötletet, az ötlet gondolatot követett, amikor megláttam, hogy Viola már öntözi a virágait. Igaz, hogy nem csak violák nyíltak a kertjében, hanem szegfű, rózsza, tulipán is, a gyerekek mégis Violának kezdték becézni a szomszédunk legnagyobb, immár felnőtt lányát. Talán azért, mert valóban olyan törékenynek tűnt maga is, mint egy szál hajladozó viola, ahogy kertjét öntözve virágai közt hajladozott. Meg is szólítottam nyomban, előbb persze szépen köszöntem neki az erkélyről:

– Szép jó reggelt, Violácska!

– Jó reggelt, kincsem! – felelte. – Ej, de korán fölébredtél!

– Itt a vakáció, Violácska! Ilyenkor mégsem lehet..., nem is tudnék sokáig aludni. De volna itt más is, volna egy kérésem.

– Hadd hallom, kincsem! Csicseregd el Viola néninek, mi nyomja a lelketet ebben a csodálatos, madárdalos pirkadatban!

– Egy szép bokréta kellene, Violácska. De nagyon szép legyen ám! A legszebb virágaid kösd bokrétába! Becses vendéget várok a patakhoz.

– Csak nem...

– Soha nem látott jó barátot.

Balázs Géza illusztrációja

– Hát az meg ki és mi lehet? Soha nem láttad, mégis jó barátod?

– Szellőt, a mesebeli táltost várom! Szeretném a sörényébe tűzni a bokrétámat.

– Részemről semmi akadály. Persze egy föltétellel. Ha megemlíted neki, hogy a bokrétát Violácska készítette hajnali kertjének harmatában fürdetve.

– Bízhatok bennem, Violácska, biztosan megmondom neki.

– Köszönöm! De azért csak iparkodjál, mert az erdő felől már hallok a trappolását!

És ekkor már bokrétával, én is hallottam a patái dobogását. Majd kisvártatva meg is pillantottam Szellőt, a táltost, a csodálatos álomparipát, ahogy vágóját fékezve dobantott egyet a patak margarétáktól tarkálló partján.

Örömben majd kiugrott helyéből a szívem! Soha szebb ajándékot még kislány vakációra nem kapott, mint amilyet én most kaphatnék, ha Szellő azt is megengedné, hogy a hátára üljek. A bokrétámat szorítva csak szaladtam, rohantam,

szinte repültem felé a réten át, csak nehogy még a mesebeli csodák szokása szerint hirtelen köddé válva eltűnjön a szemem elől. Ám egyszer csak a réten át rohantomban mit hallok? Az én gyönyörű táltosom a nevemen szólongatott:

– Viktória... Viktória...

– Jövök, gyönyörűm! – kiáltottam. – Bokrétát tűzök a sörényedbe!

– Viktória! – hallottam a hívását, majd a hangjában, lassan ébredve, anyám hívogató hangjára ismertem. Gyengéden ébresztgetett, s amikor kinyitottam a szemem, valóban ő hajolt fölém. Mintha megérezte volna, hogy hívó szavára milyen csodálatos mesevilágból tértem vissza, ha lehet, még gyengédebben, több szeretettel mondta: – Hétfő van, kislányom. Szep-tember elseje, vége a vakációnak.

Bár igaz, hogy iskolába is szerettem járni, de azért a zajos-füstös utca dübörgésének, ahogy lentről az ablakon át behallatszott a szobámba, talán még kevésbé örültem, mint máskor.

KILYUKADÓS HARISNYÁK

Amikor tegnap sulis végére lyuk lett a legújabb harisnyámon, a pöttyösön, anya azt kérdezte, hogyan szakítottam ki. Tegnapelőtt is ezt kérdezte. Akkor is pont a legújabbon lett lyuk, csak az cicás volt. De én már tudom, hogy ez nem igazi kérdés. Csak olyan beugratós. Mert bármit is válaszolok rá, anya így is, úgy is mérges a végén.

Amikor még nem voltam elsős, csak nagycsoportos, és akkor is pont kiszakadt a legújabb harisnyám, azt mondtam neki, hogy magától lyukadt ki. Ettől eléggé dühbe jött. Attól, hogy azt mondtam, hogy magától lyukadt ki, talán még mérgesebb volt, mint a lyuktól. Elhatároztam, hogy

soha többé nem mondom, hogy magától lyukadt ki. Azt hittem, ha mindent elmesélek neki részletesen a kiszakadásról, akkor majd jobban fog örülni. Ezután mindig pontosan meséltem el a harisnyakiszakadásokat. A múltkor is elmondtam neki szépen, hogy az úgy történt, hogy technikaórán ki kellett vágni a piros kartonból a bohóc sapkáját, és én a combomon vágtam, mert azt minden gyerek tudja, hogy ott jobban vág az olló. Csak az volt a baj, hogy pont a combomon volt a harisnya is. A virágos. És amikor a bohóc sapkáját vágtam, egyszer csak észrevettem, hogy a harisnyámból is kivágódott egy rész. Hiába mesél-

tem el mindent pontosan, anya ekkor is csóválta a fejét, és nagyokat hümmögött.

Aztán amikor tegnapelőtt is lyuk lett a legújabb harisnyámon – nem a pöttyösön, és nem a virágoson, hanem a cicáson –, elmeséltem neki, hogy szünetben kint voltunk az udvaron, és Flórral találtunk egy cserebogarat, ami talán beteg volt, mert nem akart repülni. Akkor kitaláltuk, hogy majd mi segítünk neki. Felmentünk arra a dombra a hátsó udvaron, és Flóri a tenyerébe tette, aztán úgy szaladtunk le vele. És akkor egyszer csak repülni kezdett. Igaz, én közben elestem, de csak a domb alján, és egyáltalán nem fájt, nem is sírtam. Ha

úgy vesszük, meggyógyítottuk azt a cserebogarat.

Amikor ezt így elmeséltem anyának, megint nem örült. Azt mondta, hogy ühüm, az arca pedig pont ugyanolyan volt, mint amikor csak annyit mondtam, hogy magától szakadt ki, vagy a technikaórás szakadást meséltem. Mintha anya nem lett volna boldog attól, hogy Flórral megmentettük azt a cserebogarat. Nagyon szeretem anyukámat, ezért elmondtam neki még egyszer a kiszakadás történetét, hátha elsőre nem figyelt rendesen.

Amikor befejeztem a mesélést, még meg is kérdeztem anyát, hogy na, érted már? De anya másodszorra is ugyan-

olyan arcot vágott, mint az előbb, csak most még a szemöldökét is felhúzta, és azt mondta, hogy ő még ilyen gyereket nem látott, akinek a lábán fél napot sem bír ki egy harisnya. A cserebogárról semmit sem kérdezett, de azt még hozzátette, hogy nem fog ilyen szép harisnyákat venni, ha nem tudok rá vigyázni. Soha nem a lényeg érdekli. Ilyenkor én is csóválom a fejem, csak én belülről. Egyyszerűen nem értem, hogy nem képes visszaemlékezni rá, hogy egy harisnyát mennyiféleképpen lehet kiszakítani. Pedig ő is lány. Biztos, neki is volt ilyen kilyukadós harisnyája. És még nem is olyan öreg, mint a nagy, szóval igazán emlékezhetne.

iránytű – fiatal írók rovata

EGYEDÜL

Hova tűnt mindenki?

Sose láttam még ilyen csendesnek New Yorkot. Zavardottan megdörzsöltem a szemem. Pontban reggel hétkor kelek hétköznaponként. Nincs szükségem ébresztőre, mindig az autók zaja kelt fel. Háromnegyed tíz: ennyit mutat most az óra, én pedig csodálkozva néztem ki az ablakon. Nem hittem a szememnek. Pizsamában kicammogtam az utcára, s megálltam az út közepén. Csend. Megpiszkáltam a fülem. *Hello?* A látszólag véget nem érő utcán egy autó sem haladt át, egy árva lélek sem akadt a láthatáron. Visszamentem a lakásomba, hogy bekopogjak a szemközti ajtón. *Hello? Susan? Are you home?* Már vártam, hogy kivágódjon az ajtó, és Susan mérges, de egyben bájos reggeli arca tekintsen vissza rám. Nem tudtam, mit mondanék neki ezután, és elképzeltem, ahogy kínosan, szótlanul állunk egymás előtt, amíg ő türelmét vesztve rám nem csapja az ajtót. De ez a pillanat nem jött el. Én pedig csak még bizonytalanabbnak éreztem magam.

Kicsörtettem a városba (még mindig pizsamában), és belesettem minden egyes kiskereskedés, fodrászat és kávézó ablakán, de az ismeretlen, fáradt emberek, akik mindeddig figyelmen kívül hagytak, ahogy én is őket, egytől egyig mind eltűntek. Manhattan üres volt. Lehetetlen. *Can anybody hear me?* – kiáltottam olyan hangosan, ahogy csak bírtam, de már tudtam, hogy senki sem fog válaszolni.

Ekkor egy elképesztő ötletem támadt, s ráültem egy árva biciklire. Az Empire State Building előtt mindig hosszú sorok fogadtak, most azonban olyan

magányosan állt az aprócska kis épületek között, mint még soha. Ledobtam a kerékpárt, majd rögtön a lifthez futottam. Felülről látva a hatalmas várost hittem el végül, hogy valóban egyedül vagyok.

Bementem a legközelebbi élelmiszerboltba reggelizni, és furcsa módon nem éreztem büntudatot, amikor fizetés nélkül hagytam el a boltot. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy az első gondolatom az volt, hogy felhívom az édesanyám, és hogy egy kicsit sem szégyelltem magam emiatt. De természetesen nem vette fel. Nem is vártam mást. Pedig mindenkit megpróbáltam: a nővéremet, a barátaimat az egyetemről, a 911-et, végül a nagymamám vonalas telefonja következett... Rájöttem, hogy csak az időmet vesztegetem. Ki tudja, talán mindez csak egy álom, és perceim vannak hátra, míg meg nem hallom az autók zaját kintről, és fel nem ébredek végre. Ki kell hát használnom ezt a kevés időt, ami itt, ebben a különös világban megadatik.

Nem volt ahhoz hasonlítható érzés, amit a mozdulatlan, halott utcák keltettek bennem. Olyan aprónak éreztem magam, mégis mintha én lettem volna a világ közepe. Talán megállt volna az idő, csak az én kedvemért? Szégyenérzet nélkül táncoltam és énekeltem a Times Square közepén a pizsamában, amit a szűkös lakásban sosem tehettem meg, főleg Susie miatt nem. Túlságosan féltem, hogy a falakon át meghallaná az én hamis, rekedtes hangom, ami után nem biztos, hogy újra szóba állna velem. Besétáltam a St. Patrick's katedrálisba, és eltűnődtem, vajon Isten is eltűnt? Tényleg én vagyok az egyetlen? Minden az

enyém? Mindent szabad, mindent lehet, és mindent ingyen? Ilyen érzés istennek lenni?

Megérkeztem a Central Parkba, de egy mókust sem láttam. Az állatkertbe siettem, ahol üres ketrecek vártak. Még az állatok is...? Ez volt gyermekkorom kedvenc helye. Mi lett belőle most? Nem hallottam többé a papagájok rikácsolását, sem a fókák hangos bőgését. Ez lenne a világ vége? Valóban, tényleg egyedül maradtam.

Sötétedni kezdett. Leültem a fűbe a hatalmas réten, és nézelődni kezdtem. A messzi farengeteg rejtelmes árnyékába bámultam, remélve, hogy valaki kibújik az egyik fa törzse mögül. Ültem a rét közepén, és füleltem. Hátha valaki megszólít a távolban, hátha meghallom az esti baglyokat, vagy a denevérek vékony cincogását. Az ég elfeketedett, a város megszokott fényei pedig nem bújtak elő. Visszaemlékeztem arra, amikor estig itt maradtam a középiskolás szerelmemmel, és figyeltük, ahogy a világító bogarak repkednek körülöt-

tünk. Hol voltak most ezek a bogarak? Hol vannak az idegesítő szúnyogok? Kezd hideg lenni. Ráadásul hiányoznak a barátaim. Még egy ilyen szomorú helyzetben is tudnánk viccelődni, biztos vagyok benne. Hiányzott az édesanyám, aki majdhogynem ebben a parkban nevelt fel minket a nővéremmel. Ő is hiányzott, a nővérem. Alig beszélünk már az utóbbi fél évben, most bezzeg mit meg nem adtam volna, hogy felvegye a telefont. Alig tíz százalékon voltam már csak, de én továbbra is hajthatatlanul hívogattam őt. Nem vette fel, mégis a tudat, hogy valahol Miamiában épp kicsöng a telefonja, kissé megnyugtató. Még az a mérges arcú, de bájos Susan is hiányzott a szomszédból. Nincs értelme titkolni (hisz nincs ki előtt): talán elkezdtem érezni valamit iránta. Hiányzott a tömeg az utcákról, az a sok ismeretlen, fáradt arc, az a rengeteg gyorsléptű, fontoskodó elmosódott alak. A hátamra feküdtem, és néztem a sötétséget. Talán ha elalszom, felébredek.

Talán másnap ismét az autók ismerős zajára kelek majd. Próbáltam felidézni magamban a folyamatos dudálást, a rendőrök szirénáját, a motorok bűgását, ahogy a kerék végighalad az aszfalton...

Felriadtam. *Mi ez a hang?* Felkapcsoltam a telefonom elemlámpáját. A lábamtól pár méterre egy sárga madár ugrott felém, fejét kíváncsian jobbra-balra ingatva. Egész testemben lefagytam. *Úgy örülök, hogy látlak! Mennyi az esély, hogy így összefussunk ebben a nagy világban? Gondolj bele, milyen különlegesek vagyunk, te meg én! Képzeld, mindössze mi ketten vagyunk egész New Yorkban! Vagy láttál valakit? Bárcsak én is úgy fel tudnék repülni, mint te! Biztos akad még valaki, csak bujkál előlünk. Mi a neved? Hogyhogy még nincs? Nem baj, máris kitalálunk neked valamit. Hm... Tudom már!* – nevettem fel hangosan, mire a madár szárnyra kapott, s eltűnt a sötét égben. Kialudt a telefonom fénye is.

Légy hát egyedül!

Tarsci Alica alkotása

VACSORAIDŐ

Petra az asztalra könyökölve masszírozta fájó halántékát, miközben Balázs a borospohár után nyúlt. Jegygyűrűje koccant az üvegen. Mintha hirtelen kikapcsolt volna az üvöltő tévé, ez a koccanás volt a leghangosabb zöreje a konyhában, a falaknak ütközve szétszéledt a szűkös kis térben. Agresszív kortyolások ritmusa követte ezt, majd a vörös méreg sebesen átsurgott a Szőrös Gazdi lefolyóján keresztül a bendőjébe, eláztatva ezzel azt a finom vacsorát, amelyről már rég

meg is feledkezett. De én nem feledkeztem meg. Teli hassal az ember nyilván nem érzi át mások éhségét. Kedveskedve a lábának dörgölöztem, majd letelepedtem a tálam mellett, és cicaszememmel intően rámeredtem. Ez a trükk még sosem okozott csalódást. Mégis, Szőrös mintha észre se vett volna. Mancsokkal enyhén felé toltam a meghibásodott tálát, hátha ez majd eléri a kívánt hatást. Végre rám vetődött a tekintete, ahogy a fém lassan végigkarcolta a csempét. Nem

élvezhettem azonban sokáig a rivaldafényt, Petra ugyanis homlokát elengedve újból nyávogni kezdett rá, ami nem tetszett neki, és felháborodva visszanyávogott. Ami felháborító, az az, hogy valakinek van mersze megfélemlíteni kedvenc szőrgombóca korgó gyomráról, és kiszolgálása helyett képes kevésbé fontos dolgokról veszekedni.

De én türelmes vagyok. Milyen úrinő lennék, ha nem lennék türelmes? Kívártam, amíg ismét elcsendesednek annyira,

hogy az elégedetten dolgozó emésztőrendszerüket kelljen hallgatnom, s mikor eljött a pillanat, kihúztam magam, és egy úrinőtől elvárt illemmel és eleganciával rájuk nyávogtam.

Félbeszakítottak. Volt merszük félbeszakítani! Egy macska az én pozíciómban nem ilyen bánásmódot érdemel! Itt végleg elszakadt a cérna. Rájuk eresztettem a legocsmányabb alpári nyávogásaimat, melyek még az utcán ragadtak rám, mint valamiféle lemoshatatlan mocsok, amitől az állat nem szabadul

élete végéig. Még magamat is megleptem vele, s kissé el is szégyelltem magam, amiért így engedtem elszabadulni a vadat bennem, melyet, azt hittem, már rég magam mögött hagytam a gettóban. Mégis, kéréseim süket fülekre találtak. Ha az eddigi bánásmód bántó volt, ez az új magatartás már egyenesen vérig sértett. Feldobtam a mancsom, és meghaltam. Legálábbis annak a látszatát próbáltam kelteni.

Örüljenek, amíg csak próbálom!

mozaik

Hiányzik a könyvtárából egy regény, verseskötet, antológia vagy irodalmi kiadvány? Egy felvidéki szerző régebbi könyvét keresi? Forduljon hozzánk bizalommal, szívesen segítünk a könyv beszerzésében. Jelentkezzen a **helyorseg@liliumaurum.sk** címen!

Évfordulók

70 évvel ezelőtt (1954. január 15.) született **Balázs F. Attila** költő, író, műfordító, könyvkiadó. 1989-ben települt át Pozsonyba Csíkszeredáról. 1994-ben AB-ART néven saját kiadót hozott létre. Romániában elhíresült antológiákban szerepelt verseivel, Szlovákiában verses- és novelláskötetei jelentek meg, s ő jegyzi a *Szlovákiai magyar ki kicsoda* (2001) című lexikont, illetve a Görföl Jenő fotóival készült, szlovákiai magyar íróportrékat tartalmazó *Arcképcsarnokot* (2004). 1999 és 2001 között a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának elnöki tisztét töltötte be. Műveit számos nyelvre lefordították.

115 évvel ezelőtt született **Sellyei József** (Miskovics) költő, író (1909. január 1. – 1941. március 6.). Nehéz körülmények között élt, 13 éves korától dolgoznia kellett, elbeszéléseit dokumentumértékük teszi ma is fontossá, legutóbb *Mellnek szögezett bicska* (2003) címmel jelent meg válogatás az elbeszéléseiből, Pozsonyban. Nevével először 1927 karácsonyán találkozhatott a felvidéki magyar olvasó egy komáromi lapban.

20 évvel ezelőtt hunyt el **Kmeczkó Mihály** drámaíró, költő, színházi szakíró, dramaturg (1944. július 20. – 2004. január 21.). Nyitrán szerzett magyar–szlovák szakos tanítói oklevelet 1965-ben. Ezt követően tanító volt Nagyszarván, újságíró, illetve népművelő Pozsonyban, majd 1975–1991 között a komáromi Magyar Területi Színház és kassai Thália Színpada dramaturgia lett, ezután ismét újságíró. Bemutatott színművei, illetve színházi publikációi mellett verseskötete, novelláskönyve és regénye jelent meg.

25 évvel ezelőtt hunyt el **Dobossy László** (Czuczor) irodalomtörténész, szótáríró (1910. augusztus. 9. – 1999. január 27.), a cseh–magyar, illetve a francia–magyar irodalom és kulturális kapcsolatok szakértője. Részt vett a Sarló mozgalomban, 1936–1939-ben Kassán tanított, azután 1950-ig Párizsban élt. A francia és a cseh irodalomról, írókról szóló monográfiák, tanulmányok szerzője. Írt egy alapos francia irodalomtörténetet (1963), nevéhez fűződik a ma is használatos cseh–magyar, magyar–cseh nagyszótár (1960), ezenkívül irodalmi és kapcsolattörténeti antológiákat, szöveggyűjteményeket szerkesztett.

Tarcsi Alica alkotása

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Balázs F. Attila (1954) költő, Felsőnyárad
Balázs Gyéza (1959) festő, grafikus, Komárom
Farkas Wellmann Endre (1975) költő, szerkesztő, Budapest
Fülöp Antal (1943) költő, író, színműíró, Komárom
Hogya György (1956) író, szerkesztő, Királyhelmece
Juhász Dósa János (1969) újságíró, Balogfala
Kégl Ildikó (1976) író, költő, kritikus, újságíró, Miskolc
Kiss Bálint Béla (2005) diák, Dénesdorcsmisérd
Kopriva Nikolett (1996) költő, író, Munkács/Ásotthalom
Kovács András Ferenc (1959–2023) erdélyi költő, műfordító, esszéíró, Marosvásárhely
Kovács Magda (1946) író, Tornaalja
Lőrincz P. Gabriella (1982) költő, író, Szanda

Morva Mátyás (1994) író, publicista, Ipolyság
Motesiczky Gábor (1964) költő, Komárom
Nagy Erika (1961) író, szerkesztő, Nyárasd
Nagy Koppány Zsolt (1978) író, szerkesztő, publicista, Budapest
Póda Erzsébet (1965) újságíró, író, szerkesztő, Pódaa
Szabó Zoltán Attila (1972) író, költő, rendező, Budapest
Száráz Pál (1954) író, költő, Nagyfődemece
Tamás Lajos (1903–1960) költő, újságíró, Szered–Budapest
Tamási Orosz János (1953) író, szerkesztő, Budapest
Tóth László (1949) költő, író, művelődéstörténész, szerkesztő, Dunaszerdahely
Vincze Nóra (1987) képzőművész, animátor, Abony
Z. Németh István (1969) költő, író, szerkesztő, Csicsó
Zalaba Zsuzsa (1970) költő, író, Lajtabruck

Lapszámunkat a balázsfai **Tarcsi Alica** által készített mandalákkal illusztráltuk.

rejtvény

BALÁZS F. ATTILA VERSEI NYOLC IRÁNYBAN
Balázs F. Attila költő, prózaíró, műfordító hetven éve, 1954. január 15-én született. Rejtvényünkben 52 versének címét rejtettük el nyolc irányban. A ki nem húzott betűk összeolvasva adják a megfejtést, a költő egy újabb versének címét. Beküldési cím: helyorseg@liliumaurum.sk, határidő: január 31. Decembere rejtvényünk nyertese Hubay Erzsébet (Runya). Karácsonyi rejtvényünk nyertese Senčák Petrik Aranka (Csölle). Gratulálunk!

A FECSKÉK	DELETE	MIAMI
A HARC	DÖNTÉS	MÚZSA
A JÁTÉK	ÉNEKEL A FA	NAGYANYÁM
A KOCKA	EUFÓRIA	NÉVNAPOK
A KÓRUS	EURÓPAI VÁRÓTEREM	OKTÓBER
A NYÁR	FÁTUM	PESTI TÉLVÉG
A RÓZSA	FITYISZ	PUZZLE
A RÚGÁS	HOMO	SAKK
A SZEM	IMA	SORSOK
A SEMMI HULLÁMAIN	KÉK	SZAKADÉK
ARC	KIVONULÁS	SZÉLÉN
BÉCS	KLIP	TANULSÁG
BETONSÍKOK	KOLOZSVÁR	TÖREDÉK
BUKAREST	KULISSZÁK MÖGÖTT	VÁLASSZ!
CAMPUS	LÁZADÁS	VÉNLANÝ
CSAPDA	MEMENTO	VIPERA
CSEND	MESE	VIZEK
CSENDÉLET	MEZTELEN LOVAGOK	

R M E R E T Ó R Á V I A P Ó R U E B Ú
Á Á E S Z G É V L É T I T S E P I L K
V Y Y Z Z S I Y T I F K É D E R Ö T N
S N A N T A S Z E M A T B S Z I V T I
Z A G R A E K E L O N E E S E M I Ö A
O Y Á M Ú F L A É Ö T A L H E A Z G M
L G S E Á G A E D O Z N R Z O I E Ö Á
O A L T Y N Á L N É V S E Ó Z M K M L
K N U E K P Á S E L K I S M Z U O K L
I M N L E Z Í U S K O S P A E S P Á U
V R A E A K F U C O E V Z E L M A Z H
O G T D O Ó P S K S R N A É R Á N S I
N A Á K R M E T A É A S É G L A V S M
U S Ő I A N Ó K S H T P O D O É É I M
L Z A C D B K O B C A Á D K O K N L E
Á Ú A F E C S K É K É R J A K Ó R U S
S M N R T S E R A K U B C A K C O K A

Készítette: Z. Németh István

képregény

MENTŐÖTLÉT

Száraz Pál
novellájából írta:
Z. Németh István

rajzolta:
Vincze Nóra

TERESA, NEM
TUDOM TÖVÁBB
TITKOLNI.
SZERETLEK!

NO DE, ROBERT!
EZ HALLATLAN!

HOGY JUT
ESZEDBE E HÁZBAN
AZ ÉRZÉSEIDRŐL
BESZÉLNI? TE, AKIT
A FÉRJEM A LEGJOBB
BARÁTJÁNAK
TART!

CSAK EMLÍTENI KELLT SCHWAB URAT.

SZERVUSZTOK!

NINI, ROBERT!
MONDÓ CSAK, MIT
KERESÉL TE OTT
A FÖLDÖN?

ÖÖÖ...
ÉN... IZÉ... AZT
KÉRDEZED, MIT
CSINÁLOK?

NA VAJON MIT?
A GYÖNGYÖT KERESÉI,
AMI KIESETT A
GYÖRÜMBÖL.

TUDOM,
HOGY
SOKBA
KERÜLT.

SAJNÁLNÁM,
HA VÉGLE
ELVESZNE.

NE AGGÓDJ,
BIZTOSAN
MEGKERÜL.

MAJD ÉN SEGÍTEK
KERESNI.

Teresa asszony, hogy a látszatot megóvjá,
maga is térdre ereszkedik.

A szőnyeg minden centiméterét átvizsgálták. Ekkor Larsson úr, a
család régi barátja nyitott be a szalonba.

EJHA! EZ
VALAMI ÚJ
TÁRSASJÁTÉK?

Miután beavatták,
komótosan
bólintott egyet.

HA MEGENGEDITEK, ÉN
IS RÉSZT VESZÉK A
GYÖNGYVADÁSZATBAN.

EH! NEM
IS OLYAN
EGYSZERŐ EZ.

LEGYEN TÉTJE A
DOLOGNAK. EGY
ÜVEG FRANCIA
PEZSGÓ ANNAK,
AKI MEGTALÁLJA!

JÓL HANGZIK!

TALÁN IDE
GURULT A
SAROKBA. DE
TÚL SÖTÉT
VAN, ÁTHOZOM
A LÁMPÁT.

Pár pillanat múlva visszatért a
szalonba, és...

MEGVAN!
MEGVAN! ÍME!

TERESA,
MEGÉRDEMLED A
PEZSGÓT!
KÉRLEK, TÖLTS
BELŐLE NEKÜNK IS,
HADD KOCCINTSUNK
A NAGY
IJDÉSÉGRE!

IRODALMI-KULTURÁLIS MELLÉKLET

2024. január